

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Uherce (2015-2022)

Dátum schválenia: 11.12.2015
Číslo uznesenia: č. 94/2015

Obsah

Úvod	4
Časť A - Analytická časť.....	9
A.1 Analýza vnútorného prostredia	9
A.1.1 Základná charakteristika obce.....	9
A.1.2 História obce	10
A.1.3 Prírodné podmienky a životné prostredie	11
A.1.4 Obyvateľstvo a demografická situácia	16
A.1.5 Trh práce a sociálna situácia	25
A.1.6 Hospodárska základňa.....	27
A.1.7 Občianska vybavenosť.....	31
A.1.8 Kultúra, spoločenské aktivity a neziskový sektor	35
A.1.9 Bývanie a bytový fond	37
A.1.10 Dopravná a technická infraštruktúra	37
A.1.11 Hospodárenie obce a štruktúra samosprávy	40
A.2 Analýza vonkajšieho prostredia	43
A.2.1 Podmienky udržateľného rozvoja obce	45
A.2.2 Analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia.....	45
A.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia.....	47
A.3.1 SWOT analýza.....	47
A.3.2 Možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie.....	49
A.3.3 Odhad budúceho možného vývoja obce, využívanie jej vnútorného potenciálu a limitov rozvoja	50
A.3.4 Zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu	51
Časť B - Strategická časť	53
Časť C – Programová časť.....	56
C.1 Hospodárska prioritná oblasť.....	56
C.2 Sociálna prioritná oblasť.....	57
C.3 Environmentálna prioritná oblasť	59
Časť D – Realizačná časť	60
D.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenia realizácie PHSR	60
D.2 Vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce	61
D.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce	69
Časť E – Finančná časť	73

E.1 Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR	73
E.2 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec	74
Záver	77
Prílohy PHSR	78

Úvod

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja predstavuje spolu s územným plánom základný a kľúčový dokument pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje predstavu obce o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR systémovo a koncepcne analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára určitý rámec, ktorého naplnenie by malo byť zárukou, že tento strategický dokument nebude len zbytočne rozsiahlym a popisným zoznamom nereálnych plánov (zoznamom zámerov, na ktoré obec nemá dostatok finančných prostriedkov), ale bude skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť zvýšenie kvality životnej úrovne obyvateľov na vybranom území.

Jednotlivé kapitoly tejto PHSR sú vypracované v súlade s Metodikou na vypracovanie PHSR obce, verzia 2.0, ktorú vyhotovila pracovná skupina zriadená Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR s cieľom zjednotiť proces spracovávanía PHSR a jeho obsah podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.

Zámer spracovania PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja bol spracovaný na základe potrieb obce Veľké Uherce. Zámer spracovania PHSR obce Veľké Uherce bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa 25.6.2015.

Formulár č. Ú 1 – Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR											
Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Uherce na roky 2015 - 2022										
Forma spracovania	Spracovanie PHSR vykonávala externá spoločnosť v súčinnosti s obcou Veľké Uherce, v súlade s Metodikou na vypracovanie PHSR obce, verzia 2.0 (podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z.)										
Riadenie procesu spracovania	Proces spracovania PHSR bol manažovaný prostredníctvom riadiaceho tímu, ktorý bol zodpovedný za celkovú koordináciu spracovania PHSR.										
	<table border="1"><thead><tr><th colspan="3">Riadiaci tím</th></tr><tr><th>Titul, Meno, Priezvisko</th><th>Funkcia v obci / organizácia</th><th>Činnosť v riadiacom tíme</th></tr></thead><tbody><tr><td>Ing. Alena Chalupová</td><td>starosta obce</td><td>Koordinátor riadiaceho tímu</td></tr></tbody></table>		Riadiaci tím			Titul, Meno, Priezvisko	Funkcia v obci / organizácia	Činnosť v riadiacom tíme	Ing. Alena Chalupová	starosta obce	Koordinátor riadiaceho tímu
Riadiaci tím											
Titul, Meno, Priezvisko	Funkcia v obci / organizácia	Činnosť v riadiacom tíme									
Ing. Alena Chalupová	starosta obce	Koordinátor riadiaceho tímu									

Ing. Andrej Milo	externý odborník / MVL Štefánek, s.r.o.	Člen riadiaceho tímu za dodávateľa
Ing. Ľuboslava Sokolová	externý odborník / MVL Štefánek, s.r.o.	Člen riadiaceho tímu za dodávateľa

Bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov obce, ktorá bola zodpovedná za tvorbu obsahovej stránky PHSR obce Veľké Uherce.

Do procesu spracovania boli zapojení členovia pracovnej skupiny, ktorí zastávali rôzne úlohy v súlade s metodikou spracovania PHSR. Členmi pracovnej skupiny boli:

Zoznam členov pracovnej skupiny		
Titul, Meno, Priezvisko	Funkcia v obci/organizácia	Funkcia v pracovnom zaradení do procesu spracovania PHSR
Anton Laco	poslanec obecného zastupiteľstva, predseda komisie telovýchovy a športu	Koordinátor PHSR, styk s verejnosťou
Štefan Vlčko	poslanec obecného zastupiteľstva, predseda komisie výstavby a životného prostredia	Koordinátor PHSR, styk s verejnosťou
Mgr. Daniela Javůrková	poslanec obecného zastupiteľstva, predseda sociálnej komisie	Koordinátor PHSR, styk s verejnosťou
Ján Kundlák	poslanec obecného zastupiteľstva, predseda kultúrnej komisie	Koordinátor PHSR, styk s verejnosťou
Ivan Tóth	poslanec obecného zastupiteľstva, predseda finančnej komisie	Koordinátor PHSR, styk s verejnosťou

Členovia pracovnej skupiny a riadiaceho tímu navzájom spolupracovali a komunikovali podľa potreby, či už osobne, telefonicky alebo e-mailom.

Do procesu spracovania PHSR bola zapájaná verejnosť, a to prostredníctvom informácií a dotazníkov umiestnených na webovej stránke obce, na obecnom úrade a obecnej tabuli a taktiež ďalšími

	vhodnými a relevantnými spôsobmi. Dotazníky pre občanov bola analyzované a zapracované do procesu tvorby PHSR. PHSR bola vo finálnej časti prerokovaná s verejnosťou a schvaľovaná na zastupiteľstve.
Obdobie spracovania	- obdobie spracovania 06/2015 – 11/2015 - harmonogram spracovania (samostatný dokument)
Financovanie spracovania	Rozpočet obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Harmonogram spracovania PHSR obce Veľké Uherce bol odhadnutý na 6 mesiacov. Nasledovná tabuľka predstavuje stručný harmonogram spracovania podľa jednotlivých častí PHSR.

Formulár č. Ú 2 – Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci harmonogramu spracovania PHSR sa najskôr zostavil a schválil zámeru PHSR obecným zastupiteľstvom. Zároveň sa uskutočnilo menovanie pracovnej skupiny pre spracovanie PHSR a riadiaceho tímu. V ďalších krokoch nasledovalo zverejnenie informácie o spracovaní PHSR, tlač a distribúcia dotazníka pre občanov v rámci informovanosti verejnosti, získanie podkladov pre analytickú časť, analyzovanie vnútorného a vonkajšieho prostredia, ex-post hodnotenie PHSR z minulého obdobia najmä za účelom získania vstupných informácií do programovej časti. Nasledovalo spracovanie východísk pre strategickú časť a vypracovanie strategickej vízie a formulácia strategických cieľov a opatrení. Následné prerokovanie opatrení na zastupiteľstve a verejnom prerokovaní zavŕšilo proces prípravy strategickej časti, ktorá vyústila do návrhu aktivít a prípravy projektov. Vypracovanie akčného plánu, systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR je výstupom strategickej a programovej časti PHSR. Finančný rámec pre realizáciu PHSR a výber projektov v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami predstavovalo finančnú časť procesu spracovania PHSR spolu so zapracovaním indikatívneho rozpočtu do programového rozpočtu obce. Finalizácia dokumentu predstavovala verejné pripomienkovanie, prerokovanie a schválenie PHSR zastupiteľstvom.

Z dôvodu záujmu samosprávy o informovanie a zapojenie verejnosti a ostatných subjektov do procesu spracovania PHSR obce boli stanovené rôzne formy ich zapojenia, ktoré sú uvedené v nasledovnom formulári č. Ú 3.

Formulár č. Ú 3 – Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	Áno		
Letáky rozdávané na verejných podujatiach			
Letáky rozposielané verejnosti priamo	Áno	Áno	Áno
Zrozumiteľne, jednoducho napísaný bulletin			
Informačné formuláre, tabuľky údajov, infografika			
Brožúra s dotazníkovou kartičkou na zadnej strane, ktorú je možné odoslať			
Technické správy /napríklad EIA/			
Listy (priama pošta)			
Plagáty			
Pútač			
Výstavky a expozície na verejných miestach			
Internetové stránky – vrátane verejných pripomienok tzv. chatrooms	Áno	Áno	Áno
Využitie existujúcich médií			
Účasť na miestnych aktivitách a podujatiach			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači			
Novinové články a príspevky členov pracovných skupín, vyjadrenia expertov			
Tlačové konferencie			
Stretnutia	Áno	Áno	Áno
Vystúpenia v obecnom rozhlase/televízií	Áno	Áno	Áno
Reklama			
Informačné služby			
Telefónna informačná linka			
Dni otvorených dverí			
Návštevy lokalít (podobných obcí)			
Informačná kancelária s vyškolenými pracovníkmi			
Stretnutia			

Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	Áno	Áno	Áno
Ťažiskové skupiny (reprezentatívne skupiny predstavujúce verejnosť)			
Verejné stretnutia	Áno	Áno	Áno
Návšteva v dotknutom území	Áno	Áno	Áno
Verejné semináre	Áno	Áno	Áno
Verejné vypočutie			
Verejné vypočutie (s odbornou skupinou)			
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	Áno	Áno	Áno
Brainstormingové stretnutia s verejnosťou	Áno	Áno	Áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	Áno	Áno	Áno
Dotazník pre širokú verejnosť	Áno	Áno	Áno
Prieskumy verejnej mienky	Áno	Áno	Áno
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny			
Odborné poradné skupiny			
Pracovné skupiny	Áno	Áno	Áno
Riešenie problémov a metódy dosiahnutia konsenzu			
Využitie odborníkov vyškolených v metódach zapájania verejnosti			
Využitie nezávislého moderátora/facilitátora			
Brainstorming	Áno	Áno	Áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	Áno	Áno	Áno
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	Áno	Áno	Áno
Rokovanie za prítomnosti moderátora/facilitátora			
Iné aktivity			
Vzdelávacie programy na vybrané témy (kľúčové, kritické)			
Spracovanie a vyhodnotenie prípadových štúdií			

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri spracovaní PHSR obce Veľké Uherce boli definované ciele a opatrenia v súlade so strategickými a programovými dokumentmi regionálneho rozvoja národného, regionálneho a lokálneho významu. Ich zoznam je uvedený v rámci povinných príloh PHSR – Príloha č. 2 - Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva).

Časť A - Analytická časť

Analytická časť PHSR je založená na databáze informácií a ukazovateľov, pričom obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia obce.

A.1 Analýza vnútorného prostredia

Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných najmä zo štatistických údajov a prieskumov. Číselné údaje sú uvedené v tabuľkách alebo v grafoch, pričom obsahujú krátky písomný komentár.

A.1.1 Základná charakteristika obce

Obec Veľké Uherce sa nachádza v severovýchodnej časti pohoria Tribeč, približne 5 km juhovýchodne od okresného mesta Partizánske, pozdĺž potoka Drahožica, ktorý je ľavostranným prítokom rieky Nitry. Rozprestiera sa na ploche 27,79 km². Podstatná časť katastrálneho územia obce patrí do CHKO Ponitrie. Najvyšším bodom katastra je Hrubý vrch vypínajúci sa v pohorí Tribeč – 734,5 m.n.m. Hustota obyvateľov je 73 obyv./km² (k 31.12.2014). Obec patrí do povodia rieky Nitra.

Tabuľka č. 1: Základné údaje o obci a kontaktné údaje

Základné údaje	
Kraj	Trenčiansky
Okres	Partizánske
Región	Horná Nitra
Poloha	48°36'00"S 18°26'00"V
Nadmorská výška	230 m n. m.
Rozloha	27,79 km ² (2 779 ha)
Počet obyvateľov	2 025
Hustota obyvateľov	72,87 obyv./km ²
ŠÚJ	505722
EČV	PE
Kontaktné údaje	
Adresa	Veľké Uherce 360, 958 41
Telefón	+421/38/748 62 01, 748 69 40
E-mail	obecvelkeuherce@velkeuherce.sk
WEB stránka	www.velkeuherce.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

V zmysle administratívneho členenia obec Veľké Uherce patrí do okresu Partizánske, ktorý je súčasťou Trenčianskeho samosprávneho kraja. Hraničí na východe s Banskobystrickým krajom a na juhovýchode s Nitrianskym krajom. Z hľadiska medzisídlných väzieb majú Veľké Uherce najvýznamnejšie väzby na mestá Partizánske a Nováky.

Obec Veľké Uherce leží 217 m nad morom a kataster sa dvíha na severnom úpätí pohoria Tríbeč od 196 m do 734 m. V katastri obce sa vypína najvyšší vrch okresu Partizánske- časti Tríbeču Skýcovská vrchovina, Hrubý vrch – 734 m nad morom. Od Hrubého vrchu potok Drahožica vytvára úzke lesnaté údolie- Drahožickú dolinu, smerujúcu na sever, v priestore vodnej nádrže priberá z pravej strany potok Trstená, uprostred obce Veľké Uherce priberá ľavostranný prítok z obce Kolačno Kolačiansky potok (predtým zvaný Drndava) a na severe mimo k.ú. Veľké Uherce sa vlieva do rieky Nitra. Zalesnená Trstená dolina sa nad nádržou rozširuje do bývalej osady, dnes rekreačného priestoru Poždol medzi Trsteným a Čiernym vrchom. Drahožická dolina na severe prechádza do Oslianskej kotliny s riekou Nitrou. Katastrálne územie obce Veľké Uherce na severozápade uzatvára vrch Šípok 464, Dráhy 337 m, úpätie Vracova, na juhovýchode Hrubý vrch 736 m, Oselný vrch 632 m, Dobrotín 560m, Trstený vrch 436 m, Čierny vrch 440 m a úpätie Chlmku.

A.1.2 História obce

Obec Veľké Uherce má bohatú históriu, jej minulosť siaha až do praveku. Podľa archeologických výskumov v chotároch obcí Veľké a Malé Uherce bolo praveké výšinné sídlisko nazývané Hradisko a blízko neho praveké sídlisko Podhradie. Povrchové nálezy trojrozmerných pamiatok z oboch týchto lokalít pod vrchom Šípok dosvedčujú, že boli osídlené už na konci doby železnej (halštatskej), t.j. asi v rokoch 800-400 pred Kristom. Bolo tu sídlisko púchovskej kultúry z konca doby laténskej a začiatkom rímskych provincií na strednom toku Dunaja. V minulosti mala obec (osada) názvy Vgrich, Vgruch, Vgroch, Vgrouch, Vgrot, Ugrouch, Nogvgrouch, Nog Ugrouch, Nagy Ugrócz aj Gross Ugrócz. Názov Uherce dostala po Uhercoch-Uhroch-teda Maďaroch, ktorí tu boli usadení v starej slovenskej osade pri potoku Drahožica za panovania kráľa Bélu I., ako strážna jednotka starého Uhorska.

Prvá uznaná písomná zmienka o Veľkých Uherciach je zo dňa 27.11.1274. Originál tejto latinsky písanej listiny je v štátnom archíve v Brne. Uvádza sa v nej, že osadu Veľké Uherce daroval kráľ Ladislav IV. magistrovi Štefanovi Čákovi, strýkovi Matúša Čáka Trenčianskeho. Prvá známa pečať obce je z roku 1646. Turecké útoky boli dôvodom výstavby pevnostnej stavby – zámku – nad Veľkými Uhercami. Nie sú známi stavitelia ani financovatelia, len sa predpokladá, že ho stavali z kráľovských príjmov. Doteraz poznať štvorcový základ tejto pevnosti, o ktorej osudoch sa veľa nevie. Po sto rokoch prestalo turecké nebezpečenstvo a zámok spustol, murivo sa použilo na iné účely a v súčasnosti ho pripomína iba trávnatý základ a hon Pod zámkom v obvode Strakovej.

A.1.3 Prírodné podmienky a životné prostredie

Geomorfologické a geologické pomery

Kataster obce Veľké Uherce leží v geomorfologickom celku Tríbeč, ktorý patrí v rámci subprovincie vnútorné západné Karpaty do fatransko-tatranskej oblasti. Pohorie Tríbeč má stredohorský reliéf s nadmorskou výškou 400 až 800 m nad morom, rozčlenený hlbokými údoliami vodných tokov. Z juhu až juhovýchodu je riešené územie ohraničené Tríbečským predhorím, patriacim do Nitrianskej pahorkatiny najsevernejšieho podcelku Podunajskej pahorkatiny. Zo severu je ohraničené riešené územie výbežkom Strednonitrianskou nivou, s podcelkom Rázdiel a Hornonitrianska kotlina s podcelkom Oslianska kotlina.

Súčasný priestorový rozmiestnenie krajinných prvkov je podmienené morfológickými podmienkami. V nivnej severnej časti sa rozprestiera od rieky Nitra až po sídlo intenzívne poľnohospodársky využívaná prevažne orná pôda. Delená je dopravným koridorom komunikácie a železnice. Priestor v dotyku zastavaného územia obce s okolitou ornou pôdou je charakteristický vyváženosťou v rozmiestnení prvkov štruktúry krajiny, okrem lokality Bačkad'ová s nedostatočným podielom krajnotvornej vegetácie. Priestor od vodnej nádrže Veľké Uherce po lokalitu Jahodná je charakteristický štruktúrnymi prvkami krajiny prevažne s rekreačným využitím. Južná časť katastrálneho územia obce Veľké Uherce je prevažne zalesnená.

Klimatické pomery

Územie obce patrí do klimatickej oblasti mierneho pásma. Priemerná ročná teplota sa pohybuje od +8 °C do +9 °C (do 300 m n. m.) a pod +8 °C (nad 300 m n. m.). Priemerné januárové teploty v pahorkatine sú od -2 °C do -3 °C, vo vrchovinách v nadmorskej výške do 800 m dosahujú hodnoty do -3 °C do -4 °C. Priemerné júlové teploty v pahorkatine sa pohybujú okolo +19,5 °C a vo vrchovine okolo +15 a +16 °C. Ročný priemer zrážok sa pohybuje od 600 mm na pahorkatine, do 800 mm na vrchovine. Snehová pokrývka trvá menej ako 100 dní, jej výška sa pohybuje okolo 25 cm.

Pedologické pomery

V riešenom území sa nachádza kvalitná pôda. V kategorizácii do typologicko-produkčných subtypov (TPS) je väčšina výmery pôdneho fondu zaradená do kategórie orných pôd (O4, O5, O6), len na južnej strane územia pod lesmi sú pôdy vzhľadom na väčší sklon, poprípade horšie pôdne vlastnosti ako hĺbka a skeletovitosť, zaradené do kategórie vhodnosti pre trvalé trávne porasty (T1 a T2). Najzastúpenejšími pôdnymi druhmi v území sú fluvizem, hnedozem a kambizem.

Fluvizeme sú lokalizované pozdĺž tokov, najmä v nive rieky Nitry, kde sa nachádza najväčšie súvislé územie s týmto pôdnym druhom. Sú to kvalitné pôdy zväčša s vysokou hladinou spodnej vody, na ktorých sa darí veľkému množstvu plodín.

Hnedozeme vypĺňajú takmer celú strednú časť územia, ktoré sú podobne ako fluvizeme veľmi kvalitné a vyhovujú ešte širšiemu sortimentu rastlín.

V južnej časti územia sa vyskytuje kambizem, ktorá svojou kvalitou zodpovedá užšiemu sortimentu rastlín. Je to stredne produkčná pôda, na dosahovanie vyšších úrod treba vynaložiť väčšie náklady.

Na okrajoch lesov v južnej časti územia sa nachádza tiež väčšie množstvo rendzín, čo sú menej kvalitné, zväčša plytké a štrkovité pôdy vhodné tiež len pre menší sortiment rastlín a lúky a pasienky. Východne od obce Veľké Uherce je menšia výmera hnedozeme v komplexe s regozemou, ktorá je menej kvalitná, čo odsúva tento malý kus zeme v kategorizácii do typologicko-produkčného subtypu striedavých polí. Ostatné pôdne vlastnosti sú zhruba zhodné s mapou TPS- na severe územia na pôdach zaradených do TPS orných pôd sú tieto veľmi priaznivé. Nachádza sa tu pôda hlboká, bez skeletu, s veľmi malými sklonmi, naopak v pôdach zaradených v TPS do trvalých trávnych porastov sa tieto vlastnosti zhoršujú, pričom však nie sú natoľko nepriaznivé, aby zabraňovali využívaniu pôdy. Sklony v území iba ojedinele presahujú 12%, pôda je tu však skeletnatejšia a plytšia. Zrnitostne sú pôdy stredne ťažké až ťažké (hlavne hnedozeme).

Hydrologické pomery

Povrchové vody

Obec patrí do povodia rieky Nitra. Okrem nej preteká katastrom potok Drahožica. V katastri sa nachádza vodná nádrž s rozlohou 22 ha. Vodná nádrž patrí povodiu Váhu a používala sa ako zásobáreň úžitkovej vody pre obuvnícke závody 29. augusta v Partizánskom. Vo vodnej nádrži bolo možné kúpanie, člnkovanie a rybolov. V okolí je približne 80 rekreačných chat súkromných osôb a organizácií.

Podzemné vody

V zmysle § 30 zákona 184 /2002 Z.z.- vodný zákon, je územie obce Veľké Uherce zaradené medzi zraniteľné oblasti, čiže poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. V zraniteľných oblastiach sa zabezpečuje zvýšená ochrana vôd pred poľnohospodárskym znečistením podľa Programu poľnohospodárskych činností, ktorý vychádza z najnovších vedeckých poznatkov a technických poznatkov, prírodných podmienok a potreby ochrany vôd.

Rastlinstvo a živočíšstvo

V katastri obce prevažujú lesy listnatého charakteru – najmä bukové a dubovo – hrabové. Z ihličnatých drevín prevláda v lesoch borovica sosna.

Na území obce Veľké Uherce a v jeho blízkosti sa nachádza niekoľko významných prírodných prvkov – či už sú to endemické a reliktné druhy zvierat (napr. pikulík), alebo fyto geograficky významné druhy rastlín (napr. mesačnica trváca, žerušnica trsnatá a i.), alebo aj historické parky, arboréta a záhrady (Veľké Uherce, Partizánske). V južnej časti obce Veľké Uherce sa nachádza územie obývané piskorom vrchovským, ktorý je endemickým a reliktným druhom. V povodí rieky Nitra sa vyskytuje ako endemický druh rýb a kruhoustnic kolok vretenovitý. Medzi chránené prvky treba zaradiť aj jeden chránený strom a to Veľkouherskú lipu (lipa malolistá): Veľké Uherce – stav ohrozená, degradovaná (Správa o stave životného prostredia kraja Trenčín 2002).

Ochrana prírody

Do katastrálneho územia obce zasahuje veľkoplošné chránené územie - Chránená krajinná oblasť Ponitrie - zaberá dve tretiny územia katastra obce. Maloplošné chránené územia sú zastúpené prírodnou rezerváciou Dobrotínske skaly. Medzi chránené územia je navrhovaná Drahožická dolina ako chránený areál. Nachádza sa tam mokrad' lokálneho významu. Pri miestnom rímsko-katolíckom kostole rastie chránený strom Veľkouherská lipa. Jej vek je 200 rokov (stav ohrozená, degradovaná - Správa o stave životného prostredia kraja Trenčín 2002).

Chránená krajinná oblasť Ponitrie je jedna zo 14 chránených krajinných oblastí na Slovensku. Patrí do geomorfologických celkov Tribeč a Vtáčnik a zasahuje do okresov Nitra, Partizánske, Prievidza, Topoľčany, Zlaté Moravce, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Vyhlásená bola v roku 1985 a má rozlohu 37 665 ha. Aj keď je CHKO územne kompaktné, tvoria ho dve krajinársky odlišné časti. Severná časť sa rozprestiera na vulkanickom komplexe pohoria Vtáčnik. Okrem hustých bučín je zaujímavá bizarnými skalnými útvarmi. Najmohutnejšie bralá nachádzame v masíve Buchlova, Kláštorskej skale a najvyššom vrchu, ktorý dal meno celému pohoriu. Južná časť CHKO v pohorí Tribeč je krajinársky odlišná a jej špecifikom sú početné skalky vyskytujúce sa najmä po okrajoch pohoria.

Hlavným predmetom ochrany v tejto oblasti sú súvislé lesné porasty, ktoré sú v južnej časti CHKO veľmi bohaté na teplomilné dreviny. Cenným prvkom krajiny sú aj lokality s výskytom stepnej a lesostepnej flóry a fauny. Obe pohoria skrývajú veľa zaujímavých prírodných a krajinných fenoménov, z ktorých mnohé ešte dokonca čakajú na objavenie. Územie CHKO Ponitrie je svojimi jedinečnými prírodnými pomermi a pestrou druhovou skladbou výnimočnou ukážkou vývoja fauny a flóry v Karpatskom oblúku. Rastie tu viac ako 1200 druhov vyšších rastlín, zo živočíchov tu bolo zistených viac ako 5500 druhov. A práve pre tieto neoceniteľné prírodné hodnoty bola podstatná časť územia CHKO Ponitrie zaradená do zoznamu navrhovaných území európskeho významu, ktoré sú súčasťou budovanej súvislej európskej siete chránených území NATURA 2000. Prostredníctvom nej sú chránené najvzácnejšie a najviac ohrozené druhy voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a vybraných biotopov, ktoré sa voľne vyskytujú na území Európskej únie.

Poslaním CHKO Ponitrie je chrániť bohatstvá prírody a zachovať jedinečné a neopakovateľné prírodné hodnoty pre ďalšie generácie. Najcennejšie časti prírody so sprísneným dohľadom sú vyhlásené za maloplošné chránené územia, ktorými sú aj prírodné rezervácie. Činnosti, ktoré sú tu zakázané, sú uvedené v zákone o ochrane prírody a krajiny. Rezervácie sú najviac ohrozované znečisťovaním odpadkami, zakladaním ohňa, pohybom návštevníkov mimo vyznačených turistických chodníkov, cykloturistikou, zberom lesných plodov, prírodnín, rastlín a odchytním, resp. rušením živočíchov.

V katastrálnom území sa nachádza obce Veľké Uherce sa nachádza spomínaná prírodná rezervácia Dobrotínske skaly. Rezervácia leží v masíve vrchu Dobrotín a patrí k najmenším na Slovensku. Jej zvláštnosťou je výskyt viacerých typov biotopov na rozlohou nevelkej ploche. Nachádzajú sa tu lesy, lesostepi, stepi a v turisticky najatraktívnejších vrcholových častiach i skaliská a skalné stepi. Z tejto rôznorodosti vyplýva i nesmierna pestrosť kveteny, s ktorou sa tu možno stretnúť. Dobrotínske skaly poskytujú pekný výhľad na okolité vrchy a doliny. Lokalita je prístupná po značkovanom turistickom chodníku, ktorého východiskami sú obce Veľké Uherce a Radobica. V neprístupnenej časti rezervácie sa nachádza 26 m dlhá puklinová jaskyňa zvaná Dobrotínskou.

Tabuľka č. 2: Základné údaje o prírodnej rezervácii Dobrotínske skaly

Evidenčné číslo:	33
Výmera chráneného územia:	43 900 m ²
Výmera ochranného pásma:	-
Rok vyhlásenia:	1980
Rok poslednej novelizácie:	-
Zriaďovací orgán pri vyhlásení CHÚ:	Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky
Názov právneho predpisu vyhlasujúceho CHÚ:	Úprava Ministerstva kultúry SSR č. 5886/1980-32 z 29.8.1980
Názov organizačnej jednotky Štátnej ochrany prírody SR, spravujúcej CHÚ:	ŠOP - S-CHKO Ponitrie
Predmet ochrany:	PR je vyhlásená na ochranu floristicky pestrých zvyškov xerothermných spoločenstiev severnej časti geomorfologického celku Trábeč na vedeckovýskumné, kultúrno-výchovné a náučné ciele.
Spôsob vymedzenia ochranného pásma:	OP nevyhlásené: okrem CHA, jaskýň a prírodných vodopádov platné podľa § 17 - ods. 7 alebo 8 zákona č. 543/2002 Z.z.
Stupeň/druh ochrany:	5. stupeň
Príslušnosť do súvislej európskej sústavy chránených území:	Nie
Súkromné chránené územie:	Nie

Zdroj: Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR, vlastné spracovanie

Slovenská republika sa pristúpením k Ramsarskej konvencii zaviazala zachovávať a chrániť mokrade, ako regulátory vodných režimov a biotopy podporujúce charakteristickú flóru a faunu. Mokradami sa v zmysle konvencie rozumejú všetky "územia s močiarimi, slatinami a vodami prirodzenými alebo umelými, trvalými alebo dočasnými, stojatými aj tečúcimi..." (čl.1. ods.1). V obci Veľké Uherce sa nachádza lokálna mokraď. K mokradiam lokálneho významu zaraďujeme menšie lokality ovplyvňujúce najbližšie okolie, so sústredeným výskytom bežných druhov rastlín a živočíchov viazaných na mokrade. Patria k nim aj mokrade s miestnym hydrologickým významom a lokality významné svojou ekostabilizačnou funkciou, napríklad ako liahniská obojživelníkov, lokality významné produkciou rýb a podobne.

Tabuľka č. 3: Mokrade na území obce Veľké Uherce

Názov mokrade	Plocha (m ²)	Názov obce	Kategória
Drahožická dolina	350 000	Veľké Uherce	L -lokálna

Zdroj: ŠOP SR, vlastné spracovanie

Na území katastra obce Veľké Uherce sa nachádzajú taktiež biotopy európskeho významu. Sú uvedené v tabuľke č. 4. Na zásah do biotopov je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody podľa § 6 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších zákonov, podľa ktorého každý,

kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo do biotopu národného významu spôsobom, ktorým môže biotop poškodiť alebo zničiť, je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu, žiadateľ je povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia. Pri výsadbe je potrebné uprednostniť geograficky pôvodné druhy drevín.

Tabuľka č. 4: Biotopy európskeho významu

Biotop európskeho významu	kód NATURA	kód SK
Vresoviská	4030	Kr 1
Porasty borievky obyčajnej	5130	Kr 2
Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty	6190	Tr 5
Nížinné a podhorské kosné lúky	6510	Lk 1
Nespevnené silikátové sutiny v kolínnom stupni	8150	Sk 5
Nespevnené karbonátové skalné sutiny v montánnom až kolínnom stupni	*8160	Sk 6
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210	Sk 1
Nesprístupnené jaskynné útvary	8310	Sk 7
Kyslomilné bukové lesy	9110	Ls 5.2
Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130	Ls 5.1
Vápnomilné bukové lesy	9150	Ls 5.4
Lipovo-javorové sutinové lesy	*9180	Ls 4

* prioritné biotopy

Zdroj: Ministerstvo životného prostredia SR, vlastné spracovanie

Do prostredia obce Veľké Uherce sa zásadným spôsobom zasahuje aj dolovanie dolomitných pieskov a drevnej hmoty. Firma Kameňolomy a štrkopiesky a.s. zo Zlatých Moraviec prepravovala pôvodne dolomitné piesky po železnici, ale po zdražení prepravy po železnici začali približne od roku 2003 vo väčšej miere využívať automobilovú dopravu po miestnych komunikáciách. Celkove sa po trase obce Veľké Uherce a okolitých dedín prepraví denne 500-800ton, čo predstavuje 40-50 súprav. Doprava po miestnych komunikáciách ekologicky zaťažuje ovzdušie a v nemalej miere aj zvyšuje hlučnosť a otrasy pôdy v okolí prepravnej trasy, ktorá nebola dimenzovaná na takéto zaťaženie.

Celkovo je možné stav životného prostredia v obci Veľké Uherce hodnotiť ako dobrý, s výhradou severovýchodnej časti, kde je možné hovoriť o prostredí narušenom až silne narušenom. Toto hodnotenie vyplýva z blízkosti silne priemyselných území na východ od obce Veľké Uherce – Prievidza, Handlová, Nováky.

A.1.4 Obyvateľstvo a demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov odzrkadľuje socio-kultúrne, demografické a ekonomické procesy, prebiehajúce na úrovni celej spoločnosti, no sčasti je aj odrazom postavenia obce v štruktúre osídlenia a lokálnych zmien.

K dňu 31.12.2014 mala obec Veľké Uherce 2025 obyvateľov, z čoho bolo 1017 mužov a 1008 žien. Oproti roku 2013 počet obyvateľov klesol. V nasledujúcej tabuľke sa nachádza vývoj počtu obyvateľov od roku 2007 až do roku 2014. Počas sledovaného obdobia mala obec najmenej obyvateľov v roku 2007. Najväčší počet obyvateľov v sledovanom období mala obec Veľké Uherce v roku 2013.

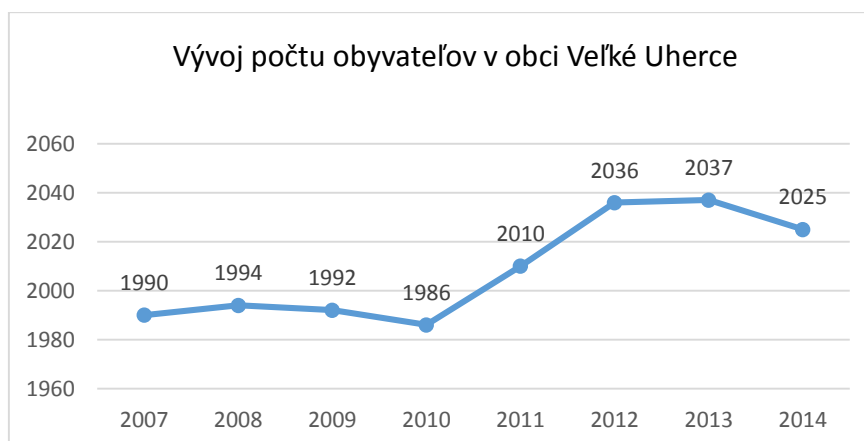
Tabuľka č. 5 : Vývoj počtu obyvateľov v obci Veľké Uherce v rokoch 2007 - 2014

	Počet obyvateľov	Muži	Ženy	Prírastok/Úbytok absolútne/ v %		Index rok 2000 = 100
2007	1990	992	998	-20	-1,01 %	100,61
2008	1994	995	999	+4	+0,20 %	100,81
2009	1992	991	1001	-2	-0,10 %	100,71
2010	1986	993	993	-6	-0,30 %	100,40
2011	2010	1001	1009	+24	+1,19 %	101,62
2012	2036	1021	1015	+26	+1,29 %	102,93
2013	2037	1024	1013	+1	+0,05 %	102,98
2014	2025	1017	1008	-12	-0,59 %	102,38

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Nárast a pokles počtu obyvateľov je zobrazený na grafe č. 1, pričom môžeme konštatovať, že v sledovanom období v obci Veľké Uherce má vývoj počtu obyvateľov kolísavý charakter. Najväčší pokles počtu obyvateľov nastal v obci v roku 2007. Najvyšší nárast obyvateľov bol v roku 2012.

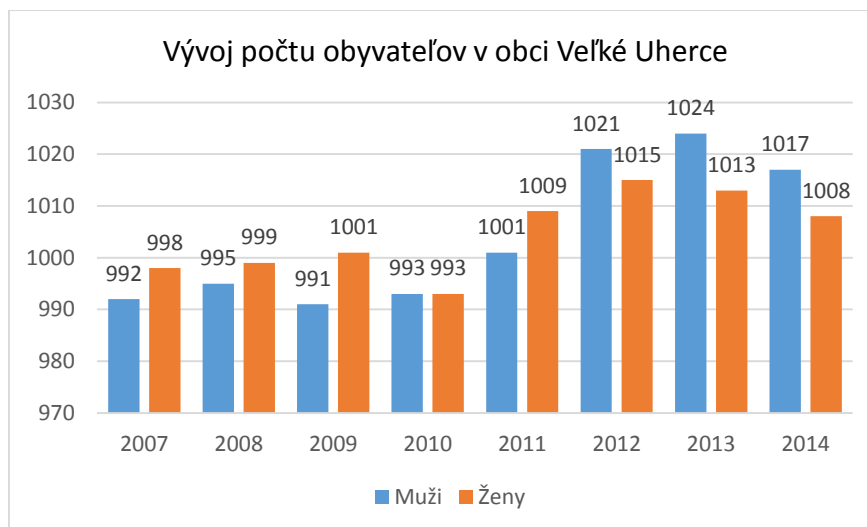
Graf č. 1 : Vývoj počtu obyvateľov v obci Veľké Uherce v období 2007 – 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

V obci Veľké Uherce počas sledovaného obdobia prevládal do roku 2009 počet žien nad počtom mužov. V roku 2010 bol počet žien rovnaký ako počet mužov. Od roku 2012 prevláda počet mužov. Situácia je zachytená na grafe č. 2. V roku 2014 počet mužov predstavoval z celkového počtu obyvateľov 50,22 % a počet žien 49,78 %.

Graf č. 2: Vývoj počtu obyvateľov v obci Veľké Uherce v období rokov 2007 – 2014 – muži a ženy

Zdroj: Vlastné spracovanie

Počet obyvateľov je výsledkom populačnej dynamiky – pôrodnosti, úmrtnosti a migrácie. Samotný vývoj pôrodnosti je v celoslovenskom meradle hlavným faktorom, ovplyvňujúcim celkovú trajektóriu populačného vývoja. Zároveň v predpokladoch má táto zložka vysokú mieru neurčitosti.

V tabuľke č. 6 je zobrazený demografický vývoj v obci Veľké Uherce v rokoch 2007 – 2014. Najviac detí sa narodilo v roku 2012, pričom v tomto roku taktiež zomrelo najviac ľudí, a najmenej detí sa narodilo v rokoch 2010 a 2014. Najväčší úbytok obyvateľov bol však v roku 2007, čo bolo spôsobené nielen záporným demografickým saldom, ale počtom vystáhaných obyvateľov.

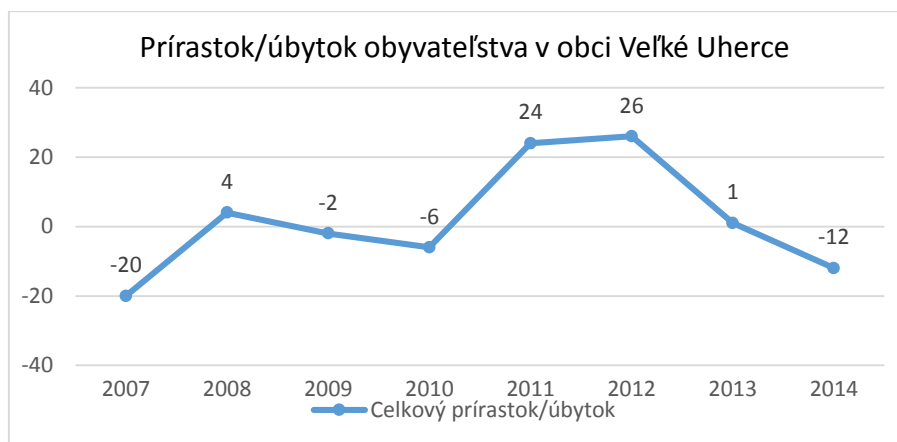
Tabuľka č. 6: Demografický vývoj v obci v rokoch 2007 – 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	1990	1994	1992	1986	2010	2036	2037	2025
Narodení	10	14	17	18	15	24	16	10
Zomrelí	20	23	25	19	22	28	23	14
Demografické saldo	-10	-9	-8	-1	-7	-4	-7	-4
Pristáhaní	26	45	25	28	58	41	31	29
Vystáhaní	36	32	19	33	27	11	23	37
Migračné saldo	-10	13	6	-5	31	30	8	-8
Celkový prírastok/ úbytok	-20	4	-2	-6	24	26	1	-12

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Celkový prírastok, resp. úbytok je zachytený na grafe č. 3. Najväčší pokles obyvateľov sledujeme v roku 2007 (-20) a najväčší nárast bol v roku 2012 (+26).

Graf č. 3: Celkový prírastok/úbytok obyvateľstva v obci Veľké Uherce v rokoch 2007 – 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 7.1: Veková štruktúra obyvateľstva v rokoch 2007 – 2010

Veková kategória	2007		2008		2009		2010	
	A	%	A	%	A	%	A	%
Počet obyvateľov celkom	1990	100	1994	100	1992	100	1986	100
· muži	992	49,84	995	49,89	991	49,74	993	50,00
· ženy	998	50,15	999	50,10	1001	50,25	993	50,00
Predproduktívny vek - muži (0 - 14)	150	15,12	145	14,57	143	14,42	136	13,69
Predproduktívny vek - ženy (0 - 14)	142	14,22	140	14,01	138	13,78	132	13,29
Predproduktívne obyvateľstvo celkom	292	14,67	285	14,29	281	14,10	268	13,49
Produktívny vek - muži (15-59)/(15-64)	725	73,08	734	73,76	736	74,26	748	75,32
Produktívny vek - ženy (15-54)/(15-64)	680	68,13	687	68,76	685	68,43	687	69,1
Produktívne obyvateľstvo celkom	1405	70,60	1419	71,16	1421	71,33	1435	72,25
Poproduktívny vek - muži (60+)/(65+)	117	11,79	116	11,65	112	11,30	109	10,97
Poproduktívny vek - ženy (55+)/(65+)	176	17,63	172	17,21	178	17,78	174	17,52
Poproduktívne obyvateľstvo celkom	293	14,72	288	14,44	290	14,55	283	14,24

Veková kategória	2007		2008		2009		2010	
	A	%	A	%	A	%	A	%
Priemerný vek u mužov	37,86	-	38,22	-	38,23	-	38,60	-
Priemerný vek u žien	41,13	-	41,26	-	41,59	-	42,04	-
Priemerný vek obyvateľstva celkom	39,50	-	39,74	-	39,92	-	40,32	-
Index starnutia	-	100,34	-	101,05	-	103,20	-	105,60

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Dôležitejšou demografickou charakteristikou ako počet obyvateľov, je úroveň populačného starnutia. Dobre ju vystihujú priemerný vek obyvateľstva (vážený aritmetický priemer podľa početnosti obyvateľov v jednotlivých vekoch) a index starnutia (pomer počtu obyvateľov vo veku 65 rokov a viac na 100 obyvateľov vo veku 0-14 rokov). V rámci Slovenskej republiky oba ukazovatele jednoznačne dokumentujú trend intenzívneho starnutia slovenskej populácie. Opakom indexu starnutia je index vitality. Ten sa rovná pomeru predproduktívneho obyvateľstva k obyvateľstvu v poproduktívnom veku. Index starnutia nad úrovňou 100 % znamená starnutie populácie, keďže počet ľudí v poproduktívnom veku prevyšuje počet ľudí v predproduktívnom veku.

Tabuľka č. 7.2: Veková štruktúra obyvateľstva v rokoch 2011 – 2014

Veková kategória	2011		2012		2013		2014	
	A	%	A	%	A	%	A	%
Počet obyvateľov celkom	2010	100	2036	100	2037	100	2025	100
· muži	1001	49,80	1021	50,14	1024	50,27	1017	50,22
· ženy	1009	50,19	1015	49,85	1013	49,72	1008	49,77
Predproduktívny vek - muži (0 - 14)	133	13,28	144	14,10	148	14,45	142	13,96
Predproduktívny vek - ženy (0 - 14)	130	12,88	138	13,59	129	12,73	124	12,30
Predproduktívne obyvateľstvo celkom	263	13,08	282	13,85	277	13,59	266	13,13
Produktívny vek - muži (15-59)/(15-64)	745	74,42	755	73,94	754	73,63	747	73,45
Produktívny vek - ženy (15-54)/(15-64)	704	69,77	703	69,26	700	69,10	688	68,25
Produktívne obyvateľstvo celkom	1449	72,08	1458	71,61	1454	71,37	1435	70,86
Poproduktívny vek - muži (60+)/(65+)	123	12,28	122	11,94	122	11,91	128	12,58

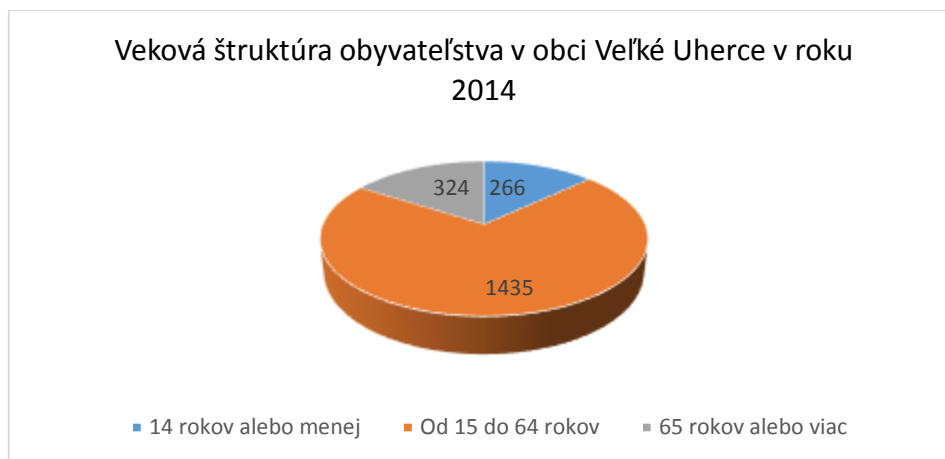
Veková kategória	2011		2012		2013		2014	
	A	%	A	%	A	%	A	%
Poproduktívny vek - ženy (55+)/(65+)	175	17,34	174	17,14	184	18,16	196	19,44
Poproduktívne obyvateľstvo celkom	298	14,82	296	14,53	306	15,02	324	16
Priemerný vek u mužov	39,49	-	39,33	-	39,33	-	40,00	-
Priemerný vek u žien	42,22	-	41,85	-	42,32	-	42,97	-
Priemerný vek obyvateľstva celkom	40,86	-	40,59	-	40,82	-	41,48	-
Index starnutia	-	113,31	-	104,96	-	110,47	-	121,80

Index starnutia v obci Veľké Uherce bol v rokoch 2007 až 2013 pod hodnotou na úrovni Trenčianskeho kraja, pričom môžeme sledovať jeho postupné zvyšovanie. V roku 2014 sa už index starnutia nachádzal nad hodnotu indexu v Trenčianskom kraji. V kraji sa index starnutia taktiež zvyšuje. Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2014 dosiahol index starnutia na úrovni Trenčianskeho kraja hodnotu 115,30 %. Rovnaká situácia je aj v rámci Slovenskej republiky. Index starnutia sa postupne zvyšuje, je však pod hodnotou 100 %. V roku 2014 mal podľa údajov ŠÚ SR index starnutia na Slovensku hodnotu 91,17 %.

Populačné starnutie predstavuje pre Slovensko jednu z najväčších výziev 21. storočia, ktorá nezvratne zasiahne všetky sféry fungovania spoločnosti. Aj napriek tomu, že v súčasnosti nie sú ešte prejavy starnutia slovenskej populácie také citeľné, vývoj vekovej štruktúry obyvateľov poukazuje na zrýchľovanie procesu starnutia populácie na Slovensku. Dôchodkový vek dosahujú silné povojnové ročníky a vo veku najvyššej fekundity (fyziologickej plodnosti) sú málo početné vekové skupiny narodené v prvej polovici 90-tych rokov minulého storočia.

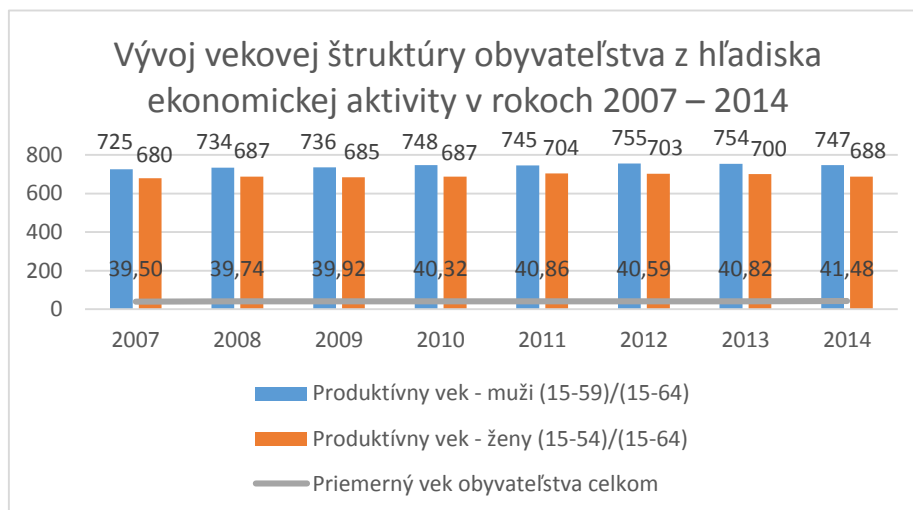
Zobrazenie vekovej štruktúry obyvateľov v roku 2014 zaznamenáva graf č. 4, pričom zložka obyvateľov v poproduktívnom veku prevláda nad zložkou obyvateľov v predproduktívnom veku, čo znamená, že index starnutia je nad hodnotou 100 %.

Graf č. 4: Veková štruktúra obyvateľstva v obci Veľké Uherce v roku 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 5: Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva z hľadiska ekonomickej aktivity v rokoch 2007 – 2014

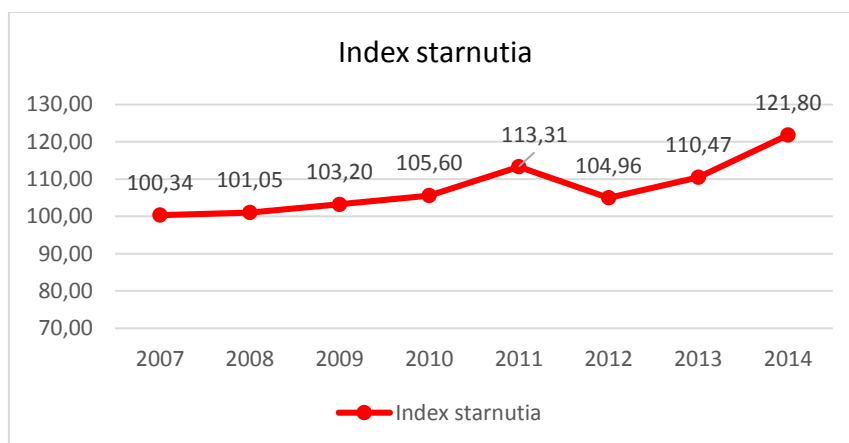

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vývoj počtu mužov a žien v produktívnom veku a priemerný vek obyvateľstva počas obdobia v rokoch 2007 – 2014 zaznamenáva graf č. 5. Najvyšší priemerný vek v obci Veľké Uherce bol v roku 2012. V rámci produktívnej zložky obyvateľstva prevláda počet mužov nad ženami.

Na grafe č. 6 je zobrazený vývoj indexu starnutia v rokoch 2007 – 2014, najvyššiu hodnotu mal v roku 2011, naopak najnižší index bol v obci Veľké Uherce v roku 2007.

Graf č. 6: Vývoj indexu starnutia v obci Veľké Uherce v rokoch 2007 – 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 8: Vzdelanostná štruktúra obce Veľké Uherce v roku 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu	
	Muži	Ženy		
Základné	118	193	311	
Učňovské (bez maturity)	184	121	305	
Stredné odborné (bez maturity)	145	93	238	
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	59	25	84	
Úplné stredné odborné (s maturitou)	215	263	478	
Úplné stredné všeobecné	29	50	79	
Vyššie odborné vzdelanie	11	8	19	
Vysokoškolské bakalárske	16	25	41	
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	67	63	130	
Vysokoškolské doktorandské	3	1	4	
Vysokoškolské spolu	86	89	175	
Študijný odbor	prírodné vedy	5	4	9
	technické vedy a náuky	30	12	42
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	7	8	15
	zdravotníctvo	3	3	6
	spoločenské vedy, náuky a služby	37	57	94
	vedy a náuky o kultúre a umení	0	1	1
	vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	2	1	3
	nezistený	2	3	5
Bez školského vzdelania	132	134	266	
Nezistené	22	30	52	
Úhrn	1 001	1 006	2 007	

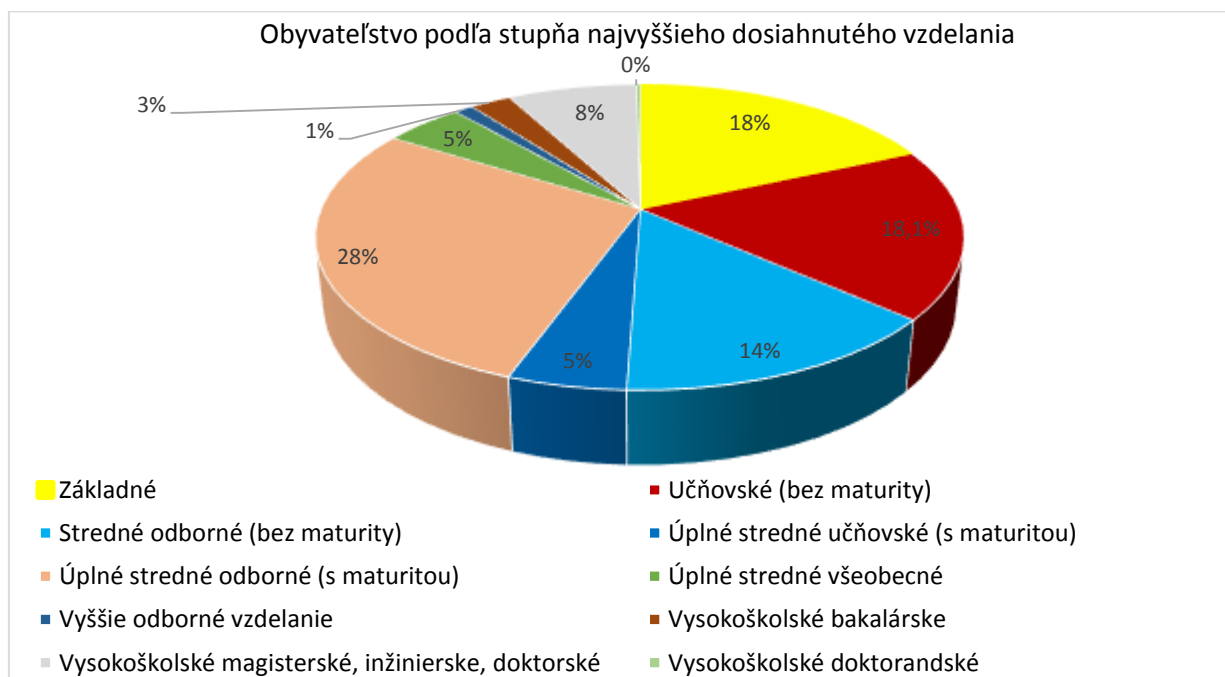
Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín, údaje zo sčítania obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Školské vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny.

Obyvateľstvo obce Veľké Uherce má veľmi dobrú vzdelanostnú štruktúru, nakoľko 27,06 % obyvateľov z celkového úhrnu má ukončené vzdelanie učňovské a stredné odborné bez maturity, stredné vzdelanie s maturitou má 32,88 % obyvateľov. Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo je na úrovni 8,71 %. V rámci vysokoškolského vzdelania ukončilo štúdium najviac obyvateľov v odbore spoločenské vedy, náuky a služby. V študijnom odbore vedy a náuky o kultúre a umení skončilo najmenej absolventov vysokoškolského vzdelania. Stav vzdelanostnej štruktúry udáva tabuľka č. 8, pričom údaje sú z roku 2011, kedy sa uskutočnilo sčítanie obyvateľov.

Percentuálne vyjadrenie vzdelanostnej štruktúry v obci Veľké Uherce zaznamenáva graf č. 7 s výnimkou nezisteného typu ukončeného vzdelania a s výnimkou obyvateľov bez školského vzdelania. V obci Veľké Uherce má najvyššie dosiahnuté vzdelanie na úrovni úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou najväčší počet obyvateľov. Najmenej obyvateľov má dosiahnuté vzdelanie na úrovni vysokoškolské doktorandské.

Graf č. 7 : Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v percentuálnom vyjadrení

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vývoj náboženskej štruktúry obyvateľstva Slovenska bol ovplyvnený do veľkej miery kresťanstvom, a preto za posledných 130 rokov na našom území prevažujú kresťanské konfesie. Náboženská štruktúra Slovenska v medzivojnovom období bola výsledkom dlhodobého historického vývoja. Viac ako dvojtretinovou väčšinou tu prevažovalo rímskokatolícke obyvateľstvo, ktoré bolo rozšírené najmä medzi obyvateľstvom československej, ale z časti i maďarskej národnosti.

V obci Veľké Uherce sa v rámci sčítania obyvateľstva v roku 2011 k rímskokatolíckej cirkvi hlásilo 1622 obyvateľov, čo predstavuje 80,82 %. Druhá najvyššia časť z hľadiska náboženskej štruktúry je

tvorená obyvateľmi bez vierovyznania. K evanjelickej cirkvi augsburského vierovyznania sa hlásilo 19 obyvateľov, čo predstavuje 0,95 %.

Tabuľka č. 9: Náboženská štruktúra v obci Veľké Uherce v roku 2011

Vierovyznanie	SPOLU
Rímskokatolícka cirkev	1622
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	19
Gréckokatolícka cirkev	11
Pravoslávna cirkev	2
Evanjelická cirkev metodistická	3
Kresťanské zbory	4
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1
Starokatolícka cirkev	1
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	1
Bez vyznania	217
Iné	9
Nezistené	116
SPOLU	2007

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín, údaje zo sčítania obyvateľstva

Obyvateľstvo je z hľadiska národnostnej skladby heterogénne, s prevahou obyvateľov slovenskej národnosti. K slovenskej národnosti sa hlási 96,81 %. Podľa aktuálneho Atlasu rómskych komunit na Slovensku 2013 predstavuje v obci podiel etnických Rómov 10,8 %. K rómskej národnosti sa hlásil 1 obyvateľ.

Tabuľka č. 10: Národnostná štruktúra v obci Veľké Uherce v roku 2011

Národnosť	SPOLU
Slovenská	1943
Maďarská	3
Rómska	1
Rusínska	1
Česká	8
Nemecká	1
Poľská	2
Ruská	3
Ostatné	3
Nezistené	42
SPOLU	2007

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín, údaje zo sčítania obyvateľstva

A.1.5 Trh práce a sociálna situácia

Nízka výkonnosť a produktivita ekonomických subjektov na Slovensku výrazne „prispieva“ k prehlbovaniu problémov na trhu práce, osobitne k nedostatočnému dopytu po práci (vyjadreného počtom existujúcich pracovných príležitostí). Neustále značné (a v ostatných rokoch rastúce) zaostávanie dopytu po práci za ponukou práce (ktorá je daná počtom ekonomicky aktívneho obyvateľstva) spôsobuje na trhu práce SR pretrvávanie chronickej nerovnováhy.

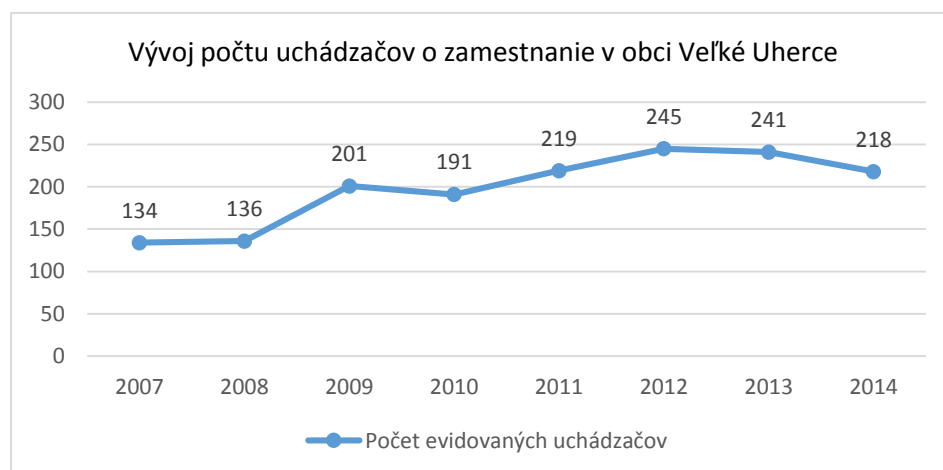
Počet evidovaných uchádzačov v obci Veľké Uherce počas rokov 2007-2014 stúpala, ale aj klesal. Najhoršia situácia bola v roku 2012 a 2013. V roku 2014 bol počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie 218, pričom oproti roku 2013 ide o pokles počtu uchádzačov o zamestnanie. V tabuľke č. 11 je uvedený počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Tieto hodnoty sú zobrazené aj v grafe č. 8, ktorý znázorňuje vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2007 – 2014.

Tabuľka č. 11 : Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Veľké Uherce

	muži	ženy	spolu
2007	89	45	134
2008	93	43	136
2009	136	65	201
2010	129	62	191
2011	146	73	219
2012	161	84	245
2013	158	83	241
2014	145	73	218

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín, údaje zo sčítania obyvateľstva

Graf č. 8: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci Veľké Uherce v rokoch 2007 – 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

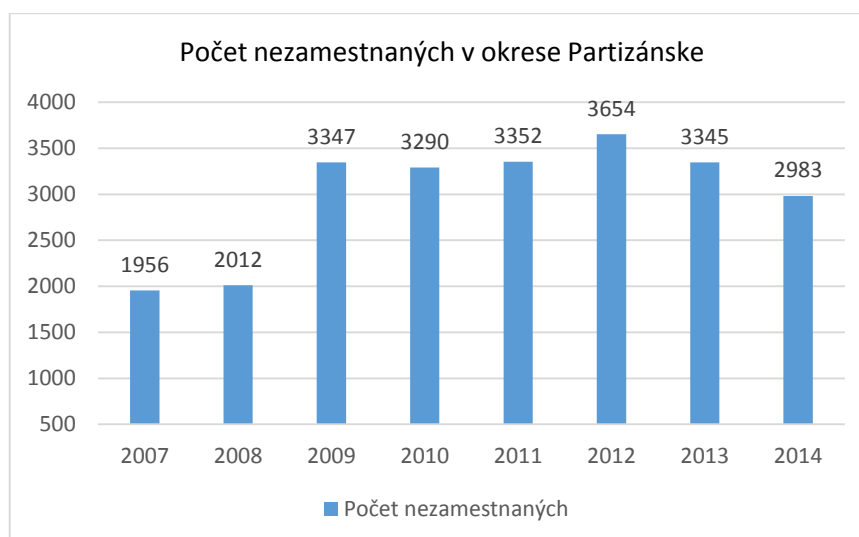
Situácia v okrese Partizánske bola podobná ako v obci Veľké Uherce. V sledovanom období počet uchádzačov o zamestnanie stúpaj aj klesal. Najhoršia situácia bola však v roku 2012. Najmenej uchádzačov o zamestnanie bolo v roku 2007. Počet uchádzačov o zamestnanie zaznamenáva tabuľka č. 12.

Tabuľka č. 12: Počet uchádzačov o zamestnanie v okrese Partizánske v období 2007-2014

Okres Partizánske	muži	ženy	spolu
2007	982	974	1 956
2008	1 021	991	2 012
2009	1 831	1 516	3 347
2010	1 782	1 508	3 290
2011	1 848	1 504	3 352
2012	1 943	1 711	3 654
2013	1 741	1 604	3 345
2014	1 564	1 419	2 983

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Graf č. 9: Vývoj v počte nezamestnaných v okrese Partizánske v rokoch 2007 - 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

Mieru neschopnosti hospodárstva využívať všetky zdroje práceschopného obyvateľstva, ktoré má k dispozícii, vyjadrujeme ako mieru nezamestnanosti. Miera nezamestnanosti patrí k dôležitým ukazovateľom výkonnosti národného hospodárstva. Rozsah nezamestnanosti sa v bežnej hospodárskej praxi meria zvyčajne dvomi spôsobmi.

- Počtom nezamestnaných osôb
- Percentuálnou mierou nezamestnanosti

Percentuálna miera nezamestnanosti sa vypočíta ako pomer počtu nezamestnaných osôb, ktoré sa aktívne snažia získať zamestnanie a sú schopní to preukázať, a celkového počtu ekonomicky

aktívneho obyvateľstva vyjadrený v percentách. Prejavom zväzujúcej sa nerovnováhy je rastúca miera nezamestnanosti, navyše pri doznievajúcej prezamestnanosti v niektorých sférach (napríklad vo verejnej správe a vo vládou kontrolovaných podnikoch). Bariérami relatívne rýchleho riešenia vysokej miery nezamestnanosti je nielen nízka výkonnosť ekonomiky, ale aj problémy súvisiace s kvalitou a motiváciou pracovných síl, neprispôsobilosť značnej časti populácie, ako aj systémové deformácie na trhu práce.

Miera evidovanej nezamestnanosti v obci Veľké Uherce (na základe výpočtu v rámci sčítania obyvateľov) v roku 2011 bola 23,15%. Podľa ÚPSVaR Partizánske bola miera nezamestnanosti k 31.7.2015 v obci Veľké Uherce 10,50 %. Môžeme konštatovať, že ide o pokles oproti roku 2011. Čo sa týka národnej úrovne miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku dosiahla na konci júna roka 2015 hodnotu 11,55 %. V porovnaní s koncom mája ide o nárast o 0,07 percentuálneho bodu. Medziročne sa evidovaná miera nezamestnanosti v júni znížila o 1,23 percentuálneho bodu. Počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie v SR dosiahol v roku 2015 na konci júna 311 423 osôb. Oproti koncu mája ide o nárast o 1 898 ľudí. Medziročne množstvo uchádzačov, ktorí mohli okamžite nastúpiť do práce, kleslo v júni o 33 590 osôb.

V snahe o zníženie nezamestnanosti obec aktívne participuje aj v projektoch vyhlásených ústredím ÚPSVaR pri vytváraní dočasných pracovných miest. Obec spolupracuje rovnako aj pri aktívnej politike trhu práce. Obec dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb, najmä na údržbu verejných priestranstiev.

A.1.6 Hospodárska základňa

Nehnutelnosti sa členia podľa druhov pozemkov (kultúr) na poľnohospodársku pôdu a nepoľnohospodársku pôdu. Pre jednotlivé druhy pozemkov (kultúr) sa používajú tieto označenia:

- a) pri poľnohospodárskej pôde orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty
- b) pri nepoľnohospodárskej pôde lesný pozemok, vodná plocha, zastavaná plocha a nádvorie, ostatná plocha.

V tabuľke č. 13 je uvedené rozdelenie poľnohospodárskej pôdy a jej percentuálne vyjadrenie v rámci celkovej výmery územia obce a v rámci poľnohospodárskej pôdy. Najväčšiu časť poľnohospodárskej pôdy tvorí orná pôda. Najmenšiu časť poľnohospodárskej pôdy tvorí ovocný sad. V katastri obce sa nenachádza chmeľnica a vinica.

Tabuľka č. 13: Rozdelenie poľnohospodárskej pôdy v rámci celkovej výmery územia obce v m² v roku 2014

Rok	Celková výmera územia obce	Poľnohospodárska pôda SPOLU	Orná pôda	Chmeľnica	Vinica	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast
2014	27 787 533	7 599 132	5 559 193	0	0	528 047	19 473	1 492 419
(%)	100%	27,34%	20,00%	0%	0%	1,90%	0,07%	5,37%

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Tabuľka č. 14 zachytáva rozdelenie nepoľnohospodárskej pôdy. V rámci nej najväčšiu časť tvoria lesné pozemky. Naopak najmenšiu časť tvorí ostatná plocha.

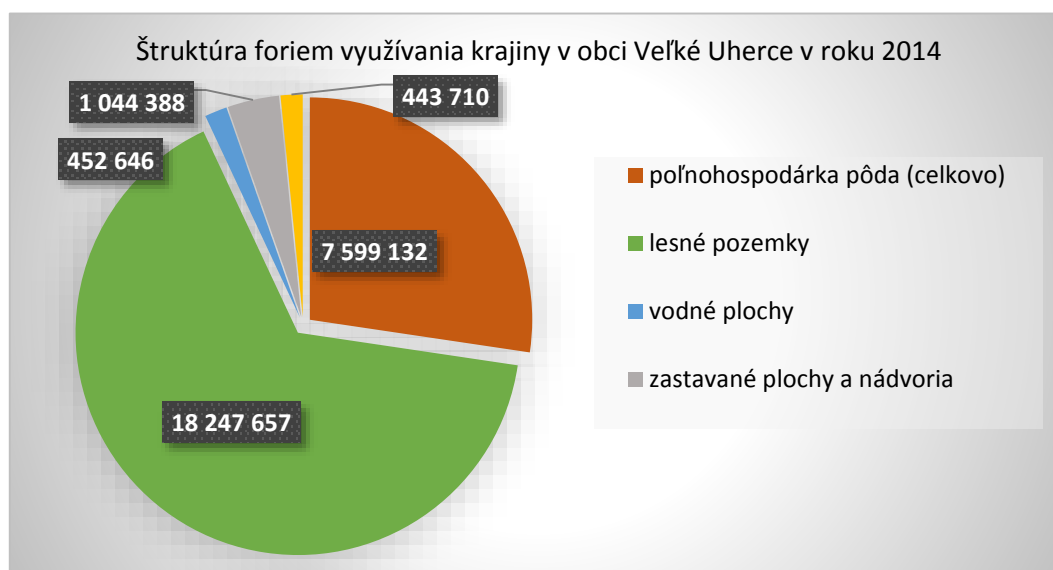
Tabuľka č. 14: Rozdelenie nepoľnohospodárskej pôdy v rámci celkovej výmery územia obce v m² v roku 2014

Celková výmera územia obce	Nepoľnohospodárska pôda SPOLU	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha
27 787 533	20 188 401	18 247 657	452 646	1 044 388	443 710
100%	72,65%	65,66%	1,62%	3,75%	1,59%

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Graf č. 10 znázorňuje štruktúru foriem využívania krajiny. Prevládajú lesné pozemky (nepoľnohospodárska pôda), ktoré sa v obci Veľké Uherce nachádzajú na území s rozlohou 18 247 657 m², čo predstavuje 65,66 %. Poľnohospodárska pôda predstavuje z celkovej výmery územia obce 27,34 %. Poľnohospodárska pôda je väčšinou charakterizovaná určitou vrstvou úrodnej pôdy na poliach - ornice.

Graf č. 10: Štruktúra foriem využívania krajiny v obci Veľké Uherce v roku 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ekonomicko-hospodárska charakteristika regiónu

Ekonomický potenciál Trenčianskeho samosprávneho kraja predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie, poskytovania služieb. Hospodársky rozvoj v posledných rokoch jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja má osobitné regionálne špecifiká. Dôvodom je predovšetkým rozdielna ekonomická základňa okresov, ako aj rozdielna vybavenosť územia infraštruktúrou. Okres Partizánske dosahuje ekonomickú úroveň nižšiu ako je priemer Slovenska.

Z priemyselných odvetví je v okrese Partizánske rozvinutý obuvnícky priemysel, v menšej miere kožiarsky priemysel, výroba stavebných hmôt a stavených prvkov a strojársky priemysel. Jednotlivé priemyselné odvetvia sú zastúpené nasledovnými podnikmi:

- obuvnícky a kožiarsky priemysel - NOVESTA, a.s. Partizánske, Honeywell, s.r.o. Partizánske,
- Rialto, s.r.o. Partizánske, Jela Produkt, s.r.o. Partizánske
- spotrebiteľský priemysel - Honeywell, s.r.o. Partizánske, *Partizánske Building Components-SK* s.r.o - Velux
- strojnícky priemysel – Pasinvest, s.r.o. Partizánske (v konkurze)

Ekonomicko-hospodárska charakteristika obce

Z hľadiska poľnohospodárstva má významné postavenie Poľnohospodárske družstvo podielnikov sídliace vo Veľkých Uherciach, ktoré obhospodaruje tiež dvory v Malých Kršteňanoch a Žabokrekoch nad Nitrou. Vzhľadom na klimatické podmienky spočíva ťažisko rastlinnej výroby v pestovaní cukrovej repy a kukurice. Zo živočíšnej výroby je ťažiskovým chov ošípaných a hovädzieho dobytku. V obci Veľké Uherce pôsobia tiež samostatne hospodáriaci roľníci.

Priemyselnú výrobu v obci Veľké Uherce reprezentujú okrem iného: potravinárska výroba, výroba doplnkov pre automobilový priemysel, výroba polotovarov, krajčírka výroba, spracovanie dreva, chemická výroba, a stavebná výroba – všetko podnikateľské činnosti z dlhodobého hľadiska charakteristické pre danú lokalitu.

Terciárny sektor nie je nijako výnimočne zastúpený, odvíja sa však od neho úroveň občianskej vybavenosti a životného štandardu v jednotlivých obciach.

Počet právnických osôb bol v roku 2014 v obci Veľké Uherce 43, z toho bolo 27 ziskových a 16 právnických osôb bola neziskových. V rámci sledovaného obdobia ide o nárast počtu právnických osôb. Tabuľka č. 15 udáva jednotlivé počty právnických osôb v obci.

Tabuľka č. 15: Právnické osoby v obci Veľké Uherce

Ukazovateľ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby spolu	27	31	32	35	42	43	43	43
Právnické osoby ziskové	15	19	18	19	27	30	29	27
Právnické osoby neziskové	12	12	14	16	15	13	14	16

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Počet fyzických osôb v obci Veľké Uherce v roku 2014 bol 130, pričom ide o nárast oproti roku 2013. V rámci sledovaného obdobia ide však o ich pokles. V roku 2014 boli v obci registrovaná 1 osoba ako samostatne hospodáriaci roľníci. Živnostníkov bolo 121, slobodné povolanie nevykonávali 8 obyvatelia. Tabuľka č. 16 zachytáva počet fyzických osôb za roky 2007-2014.

Tabuľka č. 16: Fyzické osoby v obci Veľké Uherce

Ukazovateľ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fyzické osoby - podnikatelia (osoby)	147	153	150	155	150	136	128	130
Živnostníci	138	146	143	148	143	129	121	121
Slobodné povolania	7	6	6	6	6	6	6	8
Samostatne hospodáriaci roľníci	2	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

Klasifikácia ekonomických činností a odvetví sa používa na rôzne štatistické účely, na účely štátnej štatistiky, pri zostavovaní národných účtov, vymedzenie daní, cenovej regulácii, kategorizáciu odpisov majetku, odvodoch do štátneho rozpočtu a ďalších. Každá organizácia alebo podnik sa v rámci svojich aktivít v národnom hospodárstve zaraďuje do jednej alebo viacerých kategórií. Kategórie sú v klasifikáciách členené viacstupňovo, zvyčajne na odvetvia, ďalej na triedy, podtriedy, skupiny, podskupiny, oddiely a pododdiely. V tabuľke č. 17 je uvedených prvých 5 odvetví, v ktorých sú zamestnaní obyvatelia obce.

Tabuľka č. 17 TOP 5 odvetví ekonomickej činnosti

P. č.	Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
		muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
1.	Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	32	45	77	57
2.	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	40	33	73	63
3.	Výroba kože a kožených výrobkov	18	49	67	58
4.	Vzdelávanie	15	39	54	47
5.	Špecializované stavebné práce	43	2	45	32

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín

A.1.7 Občianska vybavenosť

Vybavenosť verejná (nekomerčná)

Školstvo

Obec Veľké Uherce je zriaďovateľom základnej školy a súčasne prevádzkuje materskú školu. V obci pôsobí aj Súkromná základná umelecká škola a je tu aj elokované pracovisko Základnej umeleckej školy so sídlom v Partizánskom.

Materská škola, ktorá sa v obci nachádza, je využívaná aj deťmi z iných obcí. K 1.9.2015 ju navštevovalo 65 detí. Pedagogickú činnosť vykonávalo 6 pedagogických zamestnancov.

Tabuľka č. 18: Údaje o materskej škole v obci Veľké Uherce

	Počet detí	Kapacita MŠ	Počet pedagogických zamestnancov	Počet THP	Počet tried v MŠ
2007	55	60	4	2	2
2008	56	60	5	2	3
2009	55	60	5	2	3
2010	54	60	5	2	3
2011	54	60	5	2	3
2012	56	54	5	2	3
2013	60	54	5	2	3
2014	58	54	5	2	3
2015	65	61	6	2	3

Zdroj: OcÚ Veľké Uherce

V obci Veľké Uherce sa nachádza základná škola, v ktorej sú triedy 1. aj 2. stupňa. Základnú školu navštevuje 215 žiakov (údaj k 1.9.2015). Okrem miestnych detí navštevujú školu aj deti z obcí Kolačno a Pažiť. Vzdelávanie zabezpečuje 18 pedagogických zamestnancov. Súčasťou Základnej školy vo Veľkých Uherciach je aj telocvičňa a školská jedáleň s kapacitou 300 jedál (65 stoličiek). Jedáleň využíva 220 detí a 50 pravidelných stravníkov, najmä dôchodcov. Budovy Materskej školy a Školskej jedálne sú v zlom technickom stave s vysokou energetickou náročnosťou, vyžadujúce si dôkladnú rekonštrukciu.

Tabuľka č. 19: Údaje o základnej škole v obci Veľké Uherce

	Počet detí	Počet pedagogických zamestnancov	Počet THP	Počet tried v ZŠ
2007	260	17	8 + 4	13
2008	256	18	8 + 4	13
2009	241	18	8 + 4	12
2010	240	18	7 + 4	12

2011	234	19	7 + 4	12
2012	231	18	7 + 4	12
2013	213	18	7 + 4	11
2014	208	18	7 + 4	11
2015	215	18	7 + 4	11

Zdroj: OcÚ Veľké Uherce

Zdravotníctvo

Obec Veľké Uherce má zriadené zdravotné stredisko. V zdravotnom stredisku je ambulancia obvodného praktického lekára, detská ambulancia a zubná ambulancia. Vybavenosť zdravotného strediska je dobrá. Zdravotné stredisko v obci Veľké Uherce poskytuje služby aj obyvateľom z obcí Pažiť a Kolačno. Najbližšia nemocnica resp. poliklinika je od Veľkých Uheriec vzdialená 7 km. Nemocnica na okraji mesta, n. o. Partizánske sa nachádza v katastrálnom území obce Malé Kršteňany. Najbližšia pohotovosť je taktiež v Partizánskom, záchranná zdravotná služba príde do obce za 10 minút. V obci sa nachádza lekáreň.

Sociálna starostlivosť

V obci Veľké Uherce sa nenachádza domov dôchodcov alebo hospic. Je zabezpečená opatrovateľská služba. Oblasť starostlivosti o starých ľuďoch si v budúcnosti vyžiada budovanie nových zariadení ako denný stacionár a domov dôchodcov. Možnosť stravovania pre starších občanov je v obci Veľké Uherce zabezpečená v jedálni kuchyne PDP a v školskej jedálni a v Penzióne Kardinál.

Komerčná a ostatná vybavenosť

Kultúrne zariadenia

V obci sa nachádza Dom kultúry, ktorý je využívaný pri príležitosti plesov, svadieb a zábav. Ďalej sa využíva na pravidelné stretnutia organizácií, bankety, pravidelné stretnutia divadelného zboru, divadelné predstavenia. Kultúrny dom slúži aj na prenajímanie pri oslavách, jubileách, významných sviatkoch, pri predajných akciách, výstavách, rôznych stretnutiach. V budove kultúrneho domu sa nachádza aj knižnica, pracovisko základnej umeleckej školy a súkromnej základnej umeleckej školy. Divadelná sála má kapacitu 176 stoličiek. V obci pôsobí ochotnícky divadelný zbor Uherčan a dychová hudba Uherčanka. Budovy, ktoré sú v obci vyžívané na spoločenské a verejné účely, si vyžadujú rekonštrukciu. Kultúrny dom sa vyznačuje zlým systémom vykurovania, ktorý si bude v blízkej budúcnosti vyžadovať rekonštrukciu ako aj zateplenie budovy a výmenu okien.

Sakrálna architektúra

V obci sa nachádza Kostol sv. Michala archanjela, ktorý bol postavený v roku 1332 v gotickom slohu na starších základoch. V roku 1669 bol renesančne upravený, keď pristavali bočnú kaplnku. Ide o jednodňovú stavbu s polygonálnym uzáverom presbytéria a prestavanou vežou.

V dolnej časti obce sa nachádza Kaplnka Panny Márie, ktorá pochádza z konca 18.storočia, pričom je riešená na spôsob gloriety. Nad vchodom je umiestnená plastika piety zo začiatku 19.storočia. Zvon pochádza z roku 1837 od V. Littmana.

Kaplnka na Kalvárii leží na úbočí hory Šípok. Bola postavená okolo roku 1850. Dala ju postaviť barónka Kristína Hellenbachová Rudnayová, ako vďaku za uzdravenie svojho manžela bylinami, ktoré na tomto mieste nazbierala. V roku 1852 posvätená banskobystrickým biskupom Štefanom Moyzesom a zasvätená Nanebovzatej Panne Márii. Ku kaplnke boli následne vybudované zastavenia krížovej cesty. Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie (15.august) sa tu na púti schádzajú veriaci z celého okolia.

Kultúrne pamiatky

Jednou z dominant obce je kaštieľ, ktorý postavili v roku 1622 Michal Bošány s manželkou Margarétou v časech Tureckej invázie. Pôvodne bol postavený ako renesančný ale v 18. storočí bol zbarokizovaný a v r.1845 až 1860 úplne prestavaný v romanticko-neogotickom slohu s ponechaním časti pôvodných miestností na prízemí. Je to štvorkrídlová budova, stavaná okolo obdĺžnikového arkádového dvora s vežami na nárožiach. Fasáda budovy je členená bohatými neogotickými architektonickými článkami. Dvojtraktové prízemie s prístupnou neogotickou kaplnkou a bohato riešeným portálom. Na druhom podlaží reprezentačné miestnosti s vyrezávanými drevenými stropmi, stenami obloženými drevenými obkladmi a vzorovým parketom. Romantická rytierska sieň s bustami rytierov na stenách. Vo vnútornom zariadení gobelín, umiestnený v slávnostnej sieni, predstavuje kráľa sediaceho na tróne, obklopeného množstvom postáv. Reliéfna podoba baróna Thoneta z roku 1904 od P. Breithuta z Viedne. Rokokový rám z 2. tretiny 18. storočia a iné. V roku 1865 kúpila kaštieľ rodina Thonetovcov, ktorá ho vlastnila až do druhej svetovej vojny. V súčasnosti je opäť vo vlastníctve jedného z potomkov Thonetovcov. Pretože je v štádiu rekonštrukcie je pre verejnosť neprístupný.

Pomník padlým v prvej svetovej vojne sa nachádza v strede obce oproti budovy pošty. Postavený na pamiatku padlých v prvej svetovej vojne. Na kamennom podstavci súsošie dvoch postáv - Ježiš Kristus s krížom a vojakom. V podstavci je zoznam padlých s nápisom kto a komu pomník postavili.

Pomník padlým v II. svetovej vojne sa nachádza pri hasičskej zbrojnici, na pamiatku padlým partizánom v SNP. Na stupňovitom polkruhovitom základe z umelého kameňa je súsošie troch postáv z pieskovca, v pozadí je umiestnený kríž. Na pomníku sa nachádza tabuľa so zoznamom 36 padlých.

Tabuľka č. 20: Zoznam pamiatkových objektov zapísaných v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR

Zaužívaný názov PO	Unifikovaný názov PO	Číslo ÚZPF	Druhé určenie PO	Prevládajúci sloh
Pomník padlých v SNP	Pomník so súsoším	272	história	socialistický realizmus
Albín Grznár, 1909-1944	Hrob s náhrobníkom	274	história	bez slohových znakov
Hrob padlých partizánov	Hrob spoločný	2045	história	bez slohových znakov
Thonetovský kaštieľ	Kaštieľ	276/1	architektúra	renesancia
Park pri kaštieli	Park	276/2	historická zeleň	prírodnokrajinársky sloh

Stará škola	Škola pamätná	2046/1	história	bez slohových znakov
Vyzbrojovanie partizánov	Tabuľa pamätná	2046/2	história	bez slohových znakov

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, vlastné spracovanie

Telovýchova

V obci Veľké Uherce sa okrem futbalového štadióna nachádza aj motokrosový areál a pri škole telocvičňa. Futbalové ihrisko využíva predovšetkým TJ Nový život (účastník V. ligy), družstvo dorastu, žiakov a prípravky. V areáli TJ sa nachádza aj miniihrisko s umelou trávou. Futbalové ihrisko a miniihrisko je využívané aj základnou školou. V motokrosovom areáli sa konajú viackrát do roka motokrosovú preteky. Areál je využívaný aj na autokros a iné podujatia. Telocvičňu využíva základná škola ale aj organizácie na futbal, volejbal, tenis. Najviac využíva telocvičňu stolnotenisový oddiel. Seniori sú účastníkom II. ligy a majú širokú základňu mládeže.

Obchod a služby

V rámci obchodu sa v obci nachádzajú potraviny, pohostinstvá, lekáreň, predajňa textilu, priemyselného tovaru, záhradkárskych potrieb. Ďalej sa v obci nachádza kaderníctvo, drevovýroba, stavebníctvo a kamenárstvo.

Stravovanie a ubytovanie

V obci Veľké Uherce je možnosť ubytovania a stravovania v súkromnom zariadení - Penzión Kardinál. Menšia časť využíva zariadenia voľného cestovného ruchu, kde počet lôžok v pomere k chatám predstavuje len cca 15% ubytovacej kapacity. Využitie ubytovacích zariadení kulminuje v letných mesiacoch, význačných sviatkoch a víkendoch, ale cez týždeň a v zime sú zariadenia prakticky prázdne.

Penzión Kardinál je penzión s celoročnou prevádzkou, má 7 izieb s kapacitou 19 lôžok. Izby sú so sprchou, WC, rádiom. Jedáleň má kapacitu 20 miest, kaviareň 30. V Penzióne Kardinál sa nachádza reštaurácia, sauna s relaxačnou vaňou s možnosťou masáže, spoločenská miestnosť s TV, biliard a záhrada s možnosťou grilovania na originálnom americkom grile.

Rekreácia a cestovný ruch

V katastri obce a jej blízkom okolí je veľká možnosť športového vyžitia. Návštevníci územia sa môžu venovať motokrosu, turistike, cykloturistike, jazde na psích záprahoch, bežeckému lyžovaniu (Brezovská 15-ka). Blízke lesy ponúkajú možnosti pre zber húb, bylín, lesných plodov. Vodná nádrž Veľké Uherce ponúka taktiež viaceré aktivity pre trávenie voľného času a rekreáciu: kúpanie, člňkovanie, rybolov. K dominantám obce patrí národná kultúrna pamiatka kaštieľ s príľahlým parkom, ktorý je taktiež potenciálom pre zvýšenie cestovného ruchu. Pre návštevníkov regiónu môže byť zaujímavá taktiež Mariánska púť na Kalváriu.

V širšom okolí obce je nasledovný turisticko-rekreačný potenciál: poznávací turizmus v regióne mesta Nitra, kúpeľno-relaxačné pobyty v Bojnici, termálne kúpele v Malých Bieliciach. Pre turistiku v prírodných lokalitách je vysoký potenciál v pohoriach Tríbeč a Vtáčnik s bohatou ponukou jedinečných prírodných zaujímavostí, poľovných atrakcií, turistických a cykloturistických trás, zoologická záhrada Bojnice, aerošport v Partizánskom a v Prievidzi a kultúrno-historické pamiatky v blízkom okolí, ako sú kaštiele Topoľčianky, Brodzany, Oponice, Šimonovany a Čereňany.

Jednodňoví hostia do regiónu prichádzajú predovšetkým z Partizánskeho, Novák, Topoľčian. Veľká časť návštevníkov využívajúcich domácu – regionálnu ponuku je z vnútra regiónu (z obcí regiónu).

Viacdňoví návštevníci využívajú ubytovanie predovšetkým vo vlastných chatách a chalupách.

Mikroregión Medzihorie v roku 2004 vybudoval cyklookruh v celkovej dĺžke 44 km. Cyklotrasa je označená zelenou farbou. Trať daného okruhu je charakteristická miernou až strednou obťažnosťou a je vhodná pre rodiny s deťmi ale aj pre rekreačne - športovo založených turistov. Trať z veľkej časti tvoria horské a podhorské cestičky a je zakomponovaná do krásneho prostredia Medzihoria. Počas jazdy sa môžu turisti občerstviť v rôznych reštauračných zariadeniach umiestnených v obciach, ale aj mimo obcí. Daný okruh je veľmi dobre vyznačený.

A.1.8 Kultúra, spoločenské aktivity a neziskový sektor

Obec udržuje kultúrne tradície ako sú Fašiangy, Stavanie mája, Festival dychových hudieb, Vatra SNP, Mikuláš, Rozlúčka so starým rokom. V obci má už vyše 130 ročnú tradíciu dychová hudba a ochotnícke divadlo. V obci pôsobí viacero záujmových organizácií, napríklad: Dobrovoľný hasičský zbor, Slovenský zväz záhradkárov, Futbalový klub, Stolnotenisový klub, Klub slovenských turistov, Motoclub, Jednota dôchodcov Slovenska, Jednota - spotrebné družstvo, Únia žien Slovenska.

V obci Veľké Uherce sa okrem futbalového štadióna nachádza aj motokrosový areál a pri škole telocvičňa. Futbalové ihrisko využíva predovšetkým TJ Nový život (účastník V. ligy), družstvo dorastu, žiakov a prípravky. V areáli TJ sa nachádza aj miniihrisko s umelou trávou. Futbalové ihrisko a miniihrisko je využívané aj základnou školou. V motokrosovom areáli sa konajú viackrát do roka motokrosové preteky. Areál je využívaný aj na autokros a iné podujatia. Telocvičňu využíva základná škola ale aj organizácie na futbal, volejbal, tenis. Najviac využíva telocvičňu stolnotenisový oddiel. Seniori sú účastníkom II. ligy a majú širokú základňu mládeže.

V obci Veľké Uherce funguje bohatá klubová činnosť, obyvatelia obce sú členmi rôznych spoločenských združení, v ktorých vyvíjajú aktivity podporované obcou v prospech kultúrno-spoločenského života obce, rozvoja tradícií a spolkovej činnosti, ku ktorej významne prispel vybudovaný nový Dom kultúry. Okrem spoločenských združení majú dlhodobú tradíciu v obci aj športové kluby.

Kluby, združenia, spolky v obci:

- Shoeast Slovensko
- SVIATOVIT
- UMENIE NÁS SPÁJA
- Združenie rodičov a priateľov Súkromnej ZUŠ vo Veľkých Uherciach

- DHZ
- Motoclub
- Divadelný súbor Uherčan
- Dychová hudba Uherčanka

Tradície, podujatia pravidelného charakteru, miestne zvyky a výrobky:

- Fašiangy
- Oslavy výročia ukončenia II. Svetovej vojny
- Pochovávanie basy, spojené s tanečnou zábavou
- Deň Medzihoria (Organizuje vždy jedna z obcí mikroregiónu)
- Deň matiek, Deň otcov
- Futbalový turnaj o Pohár SNP
- Futbalový turnaj združenia obcí Šípok
- Festival dychových hudieb
- Mariánska púť na kalvárii
- Oslavy výročia SNP, Vatra SNP
- Motokrosovú resp. autokrosovú preteky
- Október – mesiac úcty k starším
- Hory objektívom - premietanie horských filmov
- Mikuláš
- Kultúrne Vianoce, rozlúčka so starým rokom

Športové kluby a oddiely:

- Športový klub Poľnohospodárske družstvo podielnikov Veľké Uherce
- Stolnotenisový klub Veľké Uherce
- TJ Nový život Veľké Uherce
- KST Veľké Uherce
- Ľadové medvede

Obec je členom Regionálneho združenia miest a obcí regiónu Stredné Ponitrie (RZMO Stredné Ponitrie), ktoré bolo založené s cieľom chrániť práva a záujmy obcí, zjednocovať ich postup pri vykonávaní úloh zverených obciam, aktívne vplývať na rozvoj samosprávnych funkcií a navrhovať prostredníctvom Združenia miest a obcí Slovenska alebo samostatne ústredným orgánom štátnej správy riešenie kompetenčných problémov medzi samosprávou a štátnou správou.

Ďalej je obec Veľké Uherce členom Miestnej akčnej skupiny Stredné Ponitrie o. z., ktorá bola založená v roku 2008. Ide o verejno-súkromné partnerstvo, v ktorom majú svoje zastúpenie podnikatelia, verejná správa, poľnohospodárske a lesnícke subjekty, mladí ľudia, ženy a iní dôležití aktéri na miestnej úrovni. MAS funguje na princípoch prístupu LEADER.

Obec je taktiež členom združenia obcí Šípok. Územie Združenia obcí Šípok je vymedzené katastrami 7 obcí okresu Partizánske. Členmi Združenia obcí Šípok sú obce Brodzany, Kolačno, Malé Kršteňany, Malé Uherce, Pažiť, Veľké Kršteňany, Veľké Uherce.

Veľké Uherce sú taktiež členom mikroregiónu Medzihorie. Mikroregión Medzihorie vznikol dňa 4.9.1998 ako zväzok obcí Horná Ves, Oslany, Radobica, Veľké Pole a Veľké Uherce. Územie mikroregiónu je vymedzené hranicami katastrálnych území jednotlivých obcí. Hlavným cieľom

združenia je propagácia mikroregiónu, k pravidelným aktivitám združenia patrí usporadúvanie „Dní Medzihoria“ s bohatým kultúrnym programom, cyklotúrou, pešou túrou a futbalovým turnajom. Združenie taktiež úspešne spolupracuje so susednými mikroregiónmi.

A.1.9 Bývanie a bytový fond

Funkcia bývania v obci je zastúpená rodinnými domami, pričom prevyšujú bytové domy. V obci Veľké Uherce sa v roku 2011, kedy prebehlo sčítanie obyvateľstva, nachádzalo 640 domov, z toho najviac bolo trvalo obývaných domov a najmenej bolo domov trvalo neobývaných. V obci sa nachádzal 1 dom s nezistenou obývanosťou. Počet bytových jednotiek bol 710, čo predstavuje 52,59 % z celkového počtu domov a bytov.

Podrobnejší stav domového a bytového fondu v obci sa nachádza v tabuľkách, ktoré sú súčasťou príloh, pričom taktiež ide o údaje z roku 2011. V obci Veľké Uherce je v súčasnosti evidovaných 941 objektov so súpisným číslom (stav k 25.08.2015).

Tabuľka č. 21: Domový a bytový fond v obci Veľké Uherce v roku 2011

640 rodinných domov	547 domov trvalo obývaných
	33 domov trvalo neobývaných
	59 domov určených na rekreáciu
	1 domov s nezistenou obývanosťou
710 bytových jednotiek	603 bytových jednotiek trvalo obývaných
	107 bytových jednotiek trvalo neobývaných
	0 bytové jednotky s nezistenou obývanosťou

Zdroj: ŠÚ SR – pracovisko Trenčín, údaje zo sčítania obyvateľstva

A.1.10 Dopravná a technická infraštruktúra

Doprava, cesty, miestne komunikácie, chodníky a parkoviská

Katastrom obce Veľké Uherce prechádza cesta I. triedy č. 64, spájajúca okresné mesto Partizánske s centrami susediacich regiónov Topoľčany a Prievidza. Jadro obce Veľké Uherce leží na ceste II. triedy č. 511 Zlaté Moravce. Komunikácia bola v minulosti čiastočne vybudovaná s vozovkou z čadičových kociek, s jednostranným chodníkom a odvodňovacím rigolom. V súčasnosti je povrch cestnej komunikácie v celom úseku zaasfaltovaný, vo väčšine prípadov s obojstranným chodníkom. Prípojné uličné komunikácie s asfaltovým povrchom bez chodníkov so spevnenými krajnicami sú poškodené budovaním kanalizácie a kanalizačných prípojkov. Cesty sú v zlom stave vyžadujúcom rekonštrukciu vozovky a krajníc. Priame dopravné spojenie z obce v smere do Partizánskeho je 14 spojov a v smere do Novák sú 3 spoje.

V minulom programovom období bol po zmenách v organizácii štátnej správy a prechode práv a kompetencií miestnej samosprávy spracovaný zo strany SSC Prievidza plán väčších opráv či rekonštrukcií ciest pre oblasť Veľkých Uheriec. Postupne sa doposiaľ realizovali len opravy ciest malého rozsahu adekvátne k významu ciest. V roku 2007 sa uskutočnila rekonštrukcia cesty II/511, ktorá vedie cez obec smerom na Zlaté Moravce. V obci je približne 15 km miestnych komunikácií, z čoho 3/4 si vyžadujú rekonštrukcie povrchu. Na zlý stav komunikácií vplýva aj budovanie kanalizačnej siete v obci.

Cez kataster obce prechádzajú značené cykloturistické chodníky. V súčasnosti narastá záujem o cykloturistiku. Obec chce pokračovať v budovaní a značení ďalších cykloturistických chodníkov.

Z dôvodu malej rozlohy jadra obce a vidieckeho charakteru tvorí pešia doprava najdôležitejšiu časť premiestňovania sa obyvateľov v rámci obce. Z toho dôvodu je potrebné dobudovať chodníky popri štátnej ceste aj miestnych komunikáciách. Najexponovanejší je prístup chodcov a cyklistov k železničnej stanici a z tohto dôvodu je tu potrebné vybudovať v budúcnosti chodník. Taktiež je do budúcnosti potrebné vybudovať chodník od centra obce po vodnú nádrž.

Potreby statickej dopravy obec naplnila vybudovaním parkovacích plôch. V budúcnosti, ktorá prináša významný rast individuálnej dopravy je potrebné podmieňovať výstavbu, resp. rekonštrukciu objektov vybudovaním parkovacích miest.

Veľkými Uhercami prechádza železničná trať Prievidza – Topoľčany - Nitra. Využívané je tiež spojenie č. 140 Nové Zámky - Prievidza. Železničná trať Prievidza – Topoľčany - Nitra je jednokoľajná neelektrifikovaná a frekvencia vlakového spojenia je 3x denne.

Tabuľka č. 22: Stav objektov na miestnych komunikáciách

		Dĺžka komunikácií (km)	Plocha (m ²)
Cestné komunikácie I. – III. triedy spolu		13,8	96 450
Z toho	I. triedy	1,8	19 800
	II. triedy	10,5	68 250
	III. triedy	1,4	8 400
Miestne komunikácie		15	60 000
Námestia		2	1 800
Parkoviská		4	1 800

Zdroj: OcÚ Veľké Uherce

Vodné a energetické hospodárstvo

Obec Veľké Uherce je pripojená na digitálnu ústredňu, vybavená 62% podzemnými a 38% nadzemnými rozvodmi telekomunikačnej siete, pripojených je 30% domov. Má dva verejné telefónne automaty. Obec má dostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov Orange, Telekom a O2. Obecný úrad je pripojený ISDN linkou a je vybavený internetom. Internet využíva 25 % podnikateľských subjektov a cca 50 domácností, čo je cca 10%. Obec je vybavená zastaralým slaboprúdovým rozvodom obecného rozhlasu, je využívaný na 98%.

Obec Veľké Uherce je elektrifikovaná v 98% rozsahu, rozvod je realizovaný nadzemnými vedeniami – drôtami a káblami. V obci je 19 ks transformátorov z čoho je 16 na stĺpoch a 3 sú kioskové.

V najbližšom období sa pripravuje rekonštrukcia rozvodov nízkeho napätia v obci. V budúcnosti bude potrebné vybudovať okruhy v odľahlejších oblastiach, ktoré zabezpečia stálu dodávku energie v prípade porúch. Drevené stĺpy, ktoré nezodpovedajú súčasným podmienkam je potrebné nahradiť betónovými. Verejné osvetlenie je vybudované na stĺpoch v počte 250 ks svietidiel a tieto sú osadené úspornými žiarivkami. Osvetlenie je riadené automatickým svetlocitlivým spínačom.

Obec Veľké Uherce má dobudovanú plynifikáciu obce a 90 % zapojených domov k odberu plynu.

Obec Veľké Uherce má vybudovaný vodovod z dvoch zdrojov v katastri obce. Majiteľom a správcom vodovodu je Západoslovenská vodárenská spoločnosť Nitra, a.s. Pripojených je cca 99% domov. Je plánované rozšírenie zásobníka pitnej vody a jeho premiestnenie, čím by sa zabezpečilo nielen zvýšenie kapacity, ale aj tlaku, ktorý je v niektorých častiach nedostatočný.

Tabuľka č. 23: Najvýznamnejšie vodné zdroje

Názov vodného zdroja	Výdatnosť l/s
Fatineje	2 – 5 l/s
Belaneje	6-10 l/s

Zdroj: OcÚ Veľké Uherce

V rámci Trenčianskeho kraja je obec Veľké Uherce napojená na verejnú vodovodnú sieť veľmi dobre, pričom celý okres Partizánske disponuje napojením na vodovodnú sieť cca 95% občanov a 100% obcí. (Správa o stave životného prostredia kraja Trenčín 2002 – 2001).

Obec Veľké Uherce má vybudované 3,6 km kanalizácie, čo predstavuje 1/3 potreby obce. V prevádzke je čistiareň odpadových vôd o kapacite 500 ekvivalentných obyvateľov (E.O.) a jedna prečerpávací stanica. V súčasnosti sa realizuje výstavba kanalizácie v rámci projektu „ČOV Sever“.

Odpadové hospodárstvo

Obec Veľké Uherce má zabezpečený zber komunálneho odpadu do 110 l nádob a VOK Technickými službami Partizánske. Odpad je likvidovaný na skládke v Brodzanoch. Separovaný zber odpadu je realizovaný prostredníctvom spoločného projektu obcí okresu Partizánske. Polročne sa vyváža nebezpečný odpad. Obec má vybudované kompostovisko na zber organického odpadu.

Tabuľka č. 24: Množstvo vyprodukovaného odpadu v tonách za rok v obci Veľké Uherce

	TKO	Papier	Plasty	Sklo	Kovy	Komp. obaly	Pneumatiky	Vyradené el. zariadenia
2007	418,7	17,5	6,8	7,8	5,1	0,5	-	1,6
2008	484,4	19,2	8,3	13,2	6,9	0,7	-	3,7
2009	433,1	21,1	8,1	13,8	51,2	0,9	-	1,1
2010	442,9	26,00	8,5	18,7	80,8	2,1	4,2	1,5
2011	437,2	18,2	11,1	21,2	87,0	1,9	4,2	2,8
2012	385,2	14,2	12,5	20,6	60,2	0,8	-	2,6
2013	411,3	17,6	11,8	23,2	18,2	2,4	-	3,5
2014	418,8	31,8	13,4	25,7	1,1	2,6	-	2,4

Zdroj: OcÚ Veľké Uherce

A.1.11 Hospodárenie obce a štruktúra samosprávy

Hospodárenie a rozpočtová situácia obce

Realizáciou koncepcie fiškálnej decentralizácie samospráv sa od roku 2005 výrazne zmenilo financovanie obcí. Reforma priniesla prechod od poskytovania dotácií samospráve zo štátneho rozpočtu k financovaniu kompetencií prostredníctvom daňových príjmov. Nový systém financovania prináša väčšiu voľnosť pri nakladaní s financiami v obecnom rozpočte, no súčasne kladie väčšie nároky na finančné riadenie obce. Pôvodný systém rozdeľovania prostriedkov podľa počtu obyvateľov ako jediného kritéria nahradil systém 4 kritérií pre určenie podielu obce na výnose dane z príjmov (počet obyvateľov s trvalým pobytom v obci, upravený veľkostným koeficientom, počet detí, ktoré v obci chodia do štátnych predškolských a školských zariadení, počet obyvateľov v dôchodkovom veku). Ďalšie zmeny sa týkajú miestnych daní a poplatkov. Obce ďalej získali väčšie právomoci pri určovaní sadzieb dane z nehnuteľností.

Obec hospodári s prebytkovým rozpočtom. Rozpočet na rok 2015 počíta s príjmami na úrovni 787 270,00 Eur a výdavkami 578 500,00 Eur.

V štruktúre príjmov prevládajú cudzie zdroje (transfery zo štátneho rozpočtu) nad vlastnými zdrojmi (miestne dane a poplatky). Značná časť výdavkov smeruje na zabezpečenie bežnej prevádzky obce, obecného úradu a vzdelávacích zariadení, predovšetkým na pokrytie mzdových nárokov a nákladov na energie.

Z analýzy vyplýva, že obecný rozpočet neposkytuje priestor pre financovanie rozvojových zámerov. Je preto potrebné uchádzať sa aj o získanie externých zdrojov – súkromných investícií, grantov a príspevkov z podporných programov, najmä na realizáciu náročnejších investičných projektov.

Obec má vo vlastníctve niektoré nehnuteľnosti – verejné budovy, pozemky, predovšetkým plochy verejných priestranstiev. Obec nemá žiadne záväzky voči finančným inštitúciám, nie je zaťažená splátkami úverov.

V tabuľke č. 25 sa nachádza hodnotenie finančného zdravia v obci Veľké Uherce počas rokov 2010 a 2013. Finančné zdravie mesta, obce alebo VÚC vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a či príslušnému mestu, obci alebo VÚC hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje problémy. Finančné zdravie je jedno číslo v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku, a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Celkového dlhu, Dlhovej služby, Záväzkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti, Okamžitej likvidity a Základnej bilancie.

Skóre za "dlhovú službu" v rámci finančného zdravia sa počíta v dvoch krokoch. V prvom kroku sa vypočíta vážený priemer hodnôt dlhovej služby za najnovší dostupný rok a tri roky, ktoré mu predchádzali, s váhami postupne 4, 3, 2 a 1. Ak nie je skóre za niektoré z týchto rokov dostupné, príslušný rok sa neberie do úvahy. V druhom kroku sa pre túto priemernú hodnotu dlhovej služby vypočíta jej skóre v intervale 0 až 6, presne podľa metodiky pre výpočet skóre indikátora finančnej stability Dlhová služba.

Ako vyplýva z tabuľky č. 25 obec Veľké Uherce mala počas rokov 2011 - 2014 výborné finančné zdravie. V hodnotení dosiahla obec číslo 5,9 zo 6.

Základná bilancia obce (VÚC) je počítaná ako (bežné príjmy + kapitálové príjmy - bežné výdavky - kapitálové výdavky) / (bežné príjmy + kapitálové príjmy). Ukazovateľ informuje, či samospráva hospodárila prebytkovo alebo deficitne z pohľadu bežného a kapitálového účtu ako celku. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (chod samosprávy) a kapitálové výdavky (zveľaďovanie majetku) zo svojich bežných príjmov (napr. daňové príjmy) a kapitálových príjmov (napr. predaj majetku). Ak je základná bilancia obce (VÚC) na úrovni nižšej alebo rovnaj ako -15 %, je jej pridelené skóre 0. So zlepšujúcou sa základnou bilanciou pridelené skóre, vzhľadom na klesajúce riziko pre obec (VÚC), lineárne rastie. Pri základnej bilancii na úrovni 0 % je skóre rovné 3 (stred škály) a pri hodnote rovnaj alebo vyššej ako +15 % je pridelené skóre 6. Inak povedané, ak je základná bilancia kladná, obec (VÚC) získava skóre väčšie ako 3 (podľa dosiahnutého výsledku). V opačnom prípade je pridelené skóre v spodnej polovici škály. V roku 2014 mala obec Veľké Uherce základnú bilanciu vo výške 27,4 %, priemer obcí SR bol 0,1 %, môžeme teda konštatovať, že ide o veľmi dobrú základnú bilanciu.

Dlhová služba obce (VÚC) je počítaná ako (výdavky na splácanie istiny + úrokové splátky) / (bežné príjmy za predchádzajúci rok). Ukazovateľ informuje o tom, aké vysoké výdavky má samospráva v súvislosti s obsluhou dlhu. Ak je dlhová služba obce (VÚC) na úrovni 0 %, je jej pridelené skóre 6. S rastúcou dlhovou službou pridelené skóre, vzhľadom na rastúce riziko pre obec (VÚC), lineárne klesá. Pri dlhovej službe na úrovni 25 % je skóre rovné 3 (stred škály) a pri hodnote rovnaj alebo vyššej ako 50 % je pridelené skóre 0. V roku 2014 mala obec Veľké Uherce dlhovú službu 0,0 %, získala tak skóre 6.

Údaje o celkovom dlhu obcí (VÚC) sú počnúc rokom 2012 preberané od MF SR, pričom sa jedná o tzv. "zákonné kritérium", teda dlh podľa § 17 ods. 8) zákona 583/2004 Z.z. (nezapočítavajú sa záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania, a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 %. Ak je celkový dlh obce (VÚC) na úrovni 0 %, je jej pridelené skóre 6. S rastúcim dlhom pridelené skóre, vzhľadom na rastúce riziko pre obec (VÚC), lineárne klesá. Pri dlhu na úrovni 60 % je skóre rovné 3 (stred škály) a pri hodnote rovnaj alebo vyššej ako 120 % je pridelené skóre 0. V roku 2014 mala obec Veľké Uherce celkový dlh 0,2 %, priemer obcí bol 23,5 %. Ide o veľmi dobré skóre.

Výška záväzkov obce (VÚC) aspoň 60 dní po splatnosti je počítaná ako (záväzky neuhradené 60 a viac dní po lehote splatnosti) / (bežné príjmy za predchádzajúci rok). Ak obec (VÚC) neuhradila nejaký uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti, napĺňa jednu z dvoch podmienok povinnosti vypracovania návrhu na zavedenie ozdravného režimu. Ak je výška záväzkov obce (VÚC) aspoň 60 dní po splatnosti presne na úrovni 0 eur resp. 0 %, je jej pridelené skóre 6. Ak výška týchto záväzkov v pomere k príjmom predstavuje hodnotu medzi 0 % a 3 %, pridelené je skóre medzi 3 a 0 (lineárne) a ak je hodnota na úrovni rovnaj alebo vyššej ako 3 %, skóre je 0. Obec Veľké Uherce mala v roku 2014 záväzky aspoň 60 dní po lehote splatnosti na úrovni 0,0 %.

Okamžitá likvidita obce (VÚC) je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch samospráv postačujú na splatenie krátkodobých záväzkov. Ak je okamžitá likvidita obce (VÚC) na úrovni 0 %, je jej pridelené skóre 0. S rastúcou okamžitou likviditou pridelené skóre, vzhľadom na klesajúce riziko pre obec (VÚC),

lineárne rastie. Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % je skóre rovné 3 (stred škály) a pri hodnote rovnjej alebo vyššej ako 200 % je pridelené skóre 6. Inak povedané, ak je objem prostriedkov na finančných účtoch obce (VÚC) vyšší ako výška jej krátkodobých záväzkov, získava skóre vyššie ako 3 (podľa veľkosti tohto pomeru). V opačnom prípade je pridelené skóre zo spodnej polovice škály. V roku 2014 mala obec Veľké Uherce okamžitú likviditu na úrovni 1 136,0 %.

Tabuľka č. 25 Finančné zdravie obce Veľké Uherce

Veľké Uherce

Zdroj: <http://www.obce.ineko.sk/profily/>

Štruktúra a činnosť miestnej samosprávy

Obecné zastupiteľstvo má 9 poslancov. Obecné zastupiteľstvo zasadá spravidla 1x za 2 mesiace, v prípade potreby aj častejšie. Vo vzťahu k obecnému zastupiteľstvu plnia poradnú funkciu odborné komisie:

- Finančná komisia
- Kultúrna komisia
- Komisia výstavby a životného prostredia
- Sociálna komisia
- Komisia telovýchovy a športu

V obci je sídlo matričného úradu. Obec patrí pod spoločný stavebný úrad mesta Partizánske. Komunikácia s obyvateľmi prebieha zväčša prostredníctvom neformálnych stretnutí. Obec prevádzkuje vysielanie obecného rozhlasu. Oficiálna internetová stránka obce je „www.obecvelkeuherce.sk“, na ktorej sa nachádzajú základné informácie o obci, histórii, aktuálne oznamy, pozvánky na obecné zastupiteľstvo, všeobecne záväzné nariadenia, uznesenia, fotogaléria, povinné zverejňovanie a pod. Obec v súčasnosti nevydáva informačný spravodaj.

A.2 Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie je určované Európskou úniou a legislatívou Slovenskej republiky. V danej oblasti je smerodajný najmä Národný plán reforiem Slovenskej republiky platný pre roky 2014 a 2015. Jedná sa o opatrenia, ktoré sa vláda zaviazala plniť v nasledujúcom období:

Konsolidačné opatrenia 2015-2017:

- Zachovanie výnosu a zvýšenie úspešnosti DPH
- Registračné pokladnice pre lekárov a iné profesie
- Zrážková daň na finančných a nefinančných benefity od farmaceutických spol. pre lekárov
- Ročné zúčtovanie Sociálnej poisťovne
- Úspory na mzdách (ESO)
- Úspory na medzispotrebe (ESO)

Efektívnosť verejných výdavkov:

- Transformácia a zlučovanie podriadených organizácií kapitol štátneho rozpočtu v rámci ESO
- Zlepšenie finančného riadenia a hospodárenia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti
- Vyrovnané hospodárenie fakultných a univerzitných nemocníc
- Implementácia prvej fázy e-health eSO1
- Výdavkové priority - zvýšenie miezd učiteľom, zamestnancom úradov práce, kapacít materských škôl
- Výstavba diaľnic

Boj proti daňovým podvodom a analytické kapacity:

- Tretia etapa akčného plánu formou opatrení na zlepšenie výberu daní: najmä centralizácia informácií z mýtného systému, registra motorových vozidiel a obyvateľstva, prístup k informáciám o účtoch prešetrovaných osôb a firiem. Zavedenie insolvenčného registra, registra diskvalifikovaných osôb a ratingu daňových subjektov. Okrem toho sa zriadi špecializované senáty na krajských súdoch so zameraním na daňovú oblasť.
- Posilnenie analytických kapacít a vybudovanie analytickej jednotky na Finančnej správe SR
- Zverejňovanie platenia DPPO

Služby zamestnanosti, dlhodobá nezamestnanosť:

- Prioritizovanie poradenských a individualizovaných verejných služieb zamestnanosti vrátane zvýšenia ich administratívnych kapacít s cieľom zlepšenia prístupu k zamestnaniu pre dlhodobo nezamestnané osoby, pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, starších ľudí a žien
- Poskytovanie kariérneho poradenstva pre dospelých na zlepšenie uplatniteľnosti na trhu práce
- Centralizácia databázy uchádzačov o zamestnanie a poberateľov sociálnych dávok, kompletizácia a prepojenie s relevantnými inštitúciami

- Analýza čistej účinnosti a efektívnosti výdavkov jednotlivých opatrení aktívnej politiky trhu práce
- Posilnenie finančných motivácií zamestnať sa - súbeh dávky v hmotnej núdze a mzdy.

Predškolské zariadenia:

- Budovanie nových zariadení služieb starostlivosti o dieťa
- Rozšírenie kapacít materských škôl, rozšírenie existujúcich foriem výchovy a vzdelávania o prípravné triedy materskej školy a zvýšenie časovej dotácie pre predškolské vzdelávanie

Nezamestnanosť mladých:

- Prijatie systému záruk pre mladých ľudí do 29 rokov.
- Identifikácia sektorovej potreby zručností na trhu práce a dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile prostredníctvom Národnej sústavy povolání (NSP)

Odborné vzdelávanie a postavenie učiteľov:

- Zvyšovanie miezd učiteľov.
- Lepšie zapojenie zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do systému odborného vzdelávania a prípravy, podpora odbornej praxe žiakov vykonávanej priamo v podnikoch a zmeny v normatívnom financovaní odborného regionálneho školstva s cieľom posilniť kvalitu odborného vzdelávania.

Marginalizované rómske komunity:

- Zvyšovanie počtu asistentov učiteľov
- Vydávanie učebníc a učebných textov v slovenskom a v rómskom jazyku

Výskum a vývoj:

- Opatrenia z Akčného plánu stratégie RIS3
- Transparentnosť regulácie sieťových odvetví:
- Hodnotenie potreby ďalšej regulácie
- Zverejňovanie analýzy ku všetkým zásadnejším zmenám politik regulačného obdobia
- Vybudovanie dátového centra na webovom sídle URSO

Prepájanie sústav a sietí:

- Prepojenie plynárenských sietí s Poľskom a Maďarskom
- Prepojenie elektrizačných sústav s Maďarskom

Energetická efektívnosť v podnikoch:

- Podpora energetických auditov pre malé a stredné firmy
- Implementácia smernice o energetickej efektívnosti

Verejná služba:

- Reforma štátnej služby
- Model prevádzky Integrovaných obslužných miest
- Grantový program pre posilnenie analytických kapacít vo VS
- ESO - Efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa

Justícia:

- Skrátene dĺžky súdneho konania
- Elektronický súdny spis

- Zavedenie elektronickej Zbierky zákonov SR

A.2.1 Podmienky udržateľného rozvoja obce

Ide o identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia. Pri riešení problémov a výziev konkrétneho územia je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktorým neviem zabrániť. V riadení samosprávy sú to najčastejšie legislatívne zmeny, finančné obmedzenia a pod. Na predvídanie budúceho možného vývoja sa využíva okrem iných analýz aj STEEP analýza. Je to analýza externého prostredia zameraná na komplex sociálnych, technických, ekonomických, ekologických a politických faktorov.

STEER analýza napomáha definovať podmienky udržateľného rozvoja obce, ktoré môžeme zhrnúť do 4 základných bodov: priaznivá demografická štruktúra obyvateľov obce, prosperujúce hospodárstvo využívajúce vnútorný potenciál a zdroje obce, dostatočné zabezpečenie služieb pre obyvateľstvo a starostlivosť o životné prostredie.

Tabuľka č. 26: STEEP analýza

Sociálne faktory	Technologické faktory	Ekonomické faktory	Ekologické faktory	Politické faktory
Starnutie populácie	Dostupná technológia a využívaná technológia	Finančné zdroje na rozvoj obce	Legislatíva v oblasti ŽP	Legislatíva v oblasti kompetencií samosprávy
Zmeny postojov a správania obyvateľstva	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Trh práce v regióne	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Zmena vlády, vedenia obce ako výsledok volieb
Pokles sobášnosti, nárast rozvodovosti		Hospodársky vývoj	Zmena klímy a jej dôsledky	Podpora podnikania zo strany štátu
		Vplyv daňovej politiky	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Podpora bývania zo strany štátu

Zdroj: vlastné spracovanie

A.2.2 Analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia

V nasledujúcej tabuľke sa nachádzajú hlavné faktory, ktoré pozitívne alebo negatívne ovplyvňujú rozvoj územia, pričom sú pri jednotlivých faktoroch uvedené príležitosti a ohrozenia.

Tabuľka č. 27: Analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia

Hlavný faktor	Príležitosti	Ohrozenia
Starnutie populácie	Rozvoj sociálnych služieb	Menej ekonomicky aktívnych občanov
Zmeny postojov a správania obyvateľstva	Záujem o bývanie na vidieku	Menej narodených detí
Pokles sobášnosti, nárast rozvodovosti	Rozvoj aktivít na podporu rodín	Menej narodených detí
Dostupná technológia a využívaná technológia	Rozvoj zariadení využívajúcich novú technológiu	Nedostatok skúseností
Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Kvalitnejšia informovanosť	Neznalosť technológie
Finančné zdroje na rozvoj obce	Využívanie rôznych zdrojov	Nedostatok zdrojov
Trh práce v regióne	Rozvoj podnikateľských aktivít, živnostníkov	Odliv obyvateľov do iných regiónov
Hospodársky vývoj	Vznik nových podnikov v progresívnych oblastiach hospodárstva	Zvýšenie nezamestnanosti vplyvom upadajúcich odvetví (baníctvo)
Vplyv daňovej politiky	Potenciálny nárast financií	Menej financií vplyvom daňových únikov
Legislatíva v oblasti ŽP	Investície do naplnenia legislatívy	Nové povinnosti pre obyvateľov (napr. v odpadovom hospodárstve)
Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Revitalizácia zanedbaných plôch	Opakované znečistenie prostredia
Zmena klímy a jej dôsledky	Využitie investícií na predchádzanie dôsledkov zmeny klímy	Ohrozenie životov a majetku obyv. vplyvom povodní, zosuvov,
Podpora tvorby a ochrany ŽP	Investície do ochrany ŽP	Obmedzenia vyplývajúce z ochrany ŽP
Legislatíva v oblasti kompetencií samosprávy	Zmenou kompetencií pribudnú nové príležitosti	Nedostatočné finančné krytie
Zmena vlády, vedenia obce ako výsledok volieb	Nové vedenie obce s novými víziami	Pretrhnutie kontinuity pri rozvoji obce
Podpora podnikania zo strany štátu	Nárast podnikateľských subjektov v obci	Nedostatok odbytu
Podpora bývania zo strany štátu	Nárast bytov	Možný odchod obyvateľstva bývať do iných obcí, miest

Zdroj: vlastné spracovanie

A.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia

A.3.1 SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu obce – na jej silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by využitovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať. Z tohto dôvodu nie je vhodné jej členenie podľa sektorov.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

Princíp SWOT analýzy

	pozitívne faktory	negatívne faktory
	silné stránky	slabé stránky
	S	W
interné faktory (obec)		
externé faktory (obec)		
	O	T
	príležitosti	ohrozenia

Zdroj: vlastné spracovanie

Silné stránky:

- ✓ vybudovaná infraštruktúra zásobovania pitnou vodou, plynom, elektrickou energiou, telekomunikačná infraštruktúra
- ✓ výhodná poloha obce
- ✓ pekné prírodné prostredie v okolí obce, prírodná rezervácia Dobrotínske skaly
- ✓ vybudovaná základná občianska vybavenosť v obci vrátane zdravotného strediska s lekárňou
- ✓ zachovaný vidiecky charakter obce
- ✓ existencia chatovej oblasti
- ✓ kultúrne pamiatky (kaštieľ a park)

- ✓ tradícia motokrosového športu
- ✓ členstvo v mikroregióne Medzihoria

Slabé stránky:

- neúplná kanalizácia (vo výstavbe)
- nedostatočná propagácia a marketing cestovného ruchu
- zlý stav miestnych komunikácií
- nadmerne zaťažené prostredie, hluk, prach (zvoz dolomitných pieskov, drevnej hmoty)
- nepriaznivá demografická situácia, nízka natalita, vysoký index starnutia
- nedostatok pozemkov pre IBV
- nepriaznivá miera nezamestnanosti

Príležitosti:

- blízkosť centier cestovného ruchu (Partizánske, Bojnice)
- dobudovanie kanalizácie
- vybudovanie ďalších cyklotrás
- rekonštrukcia miestnych komunikácií
- dobudovanie verejných priestranstiev
- posilnenie aktivít medziobecnej spolupráce
- predpoklad koncepčného a kvalifikovaného rozvoja obce na základe plánovacích dokumentov (ÚPN, PHSR)
- možnosti využitia finančných prostriedkov EÚ na financovanie rozvojových projektov
- využitie alternatívnych zdrojov energie

Ohrozenia:

- nedostatok verejných financií na rozvojové a investičné projekty
- nízka konkurencieschopnosť vidieckej ekonomiky a jej nízka produktivita
- nedostatočný kapitál na oživenie poľnohospodárskej výroby a spracovateľského priemyslu
- nedostatočná aktívna politika zamestnanosti na trhu práce
- nedostatočná legislatívna a finančná podpora malého a stredného podnikania
- konkurencia okolitých obcí a miest v súťaži o investície a rozvojové impulzy
- odkázanosť obyvateľov na dochádzanie za prácou mimo obce
- starnutie obyvateľstva, rast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku
- ďalší nárast dlhodobej nezamestnanosti, možná kriminalita ťažko zamestnateľných skupín obyvateľstva
- odlev kvalifikovanej pracovnej sily a ľudského potenciálu do iných regiónov a do zahraničia
- časté a neprehľadné zmeny legislatívy

A.3.2 Možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie

Strategické dokumenty a koncepcie môžeme z hľadiska ich dosahu rozdeliť na dokumenty na medzinárodnej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, pričom dokumenty na nižšej úrovni by mali byť v súlade s nadradenými dokumentmi. Touto previazanosťou sa zabezpečí napĺňanie strategických cieľov a priorít na všetkých úrovniach.

I. Medzinárodná úroveň: Stratégia EU2020, Partnerská dohoda SR

II. Národná úroveň: Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, operačné programy na využívanie EŠIF a ostatné odvetvové stratégie v oblasti dopravy, životného prostredia, sociálnej pomoci, zdravotníctva, školstva, cestovného ruchu, vidieka, atď.

III. Regionálna úroveň: PHSR TSK, UPN VUC Trenčiansky kraj, RIUS Trenčianskeho kraja, Rozvojový program verejných prác TSK, Regionálna inovačná stratégia, Plán dopravnej obslužnosti TSK, Stratégia rozvoja vidieka TSK 2013 – 2020, Akčný plán udržateľného energetického rozvoja TSK na roky 2013-2020, Stratégia rozvoja stredného odborného školstva v TSK na roky 2013 – 2020, Program odpadového hospodárstva Trenčianskeho kraja, Program rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií Trenčianskeho kraja, a i.

IV. Miestna úroveň: PHSR obce, Územný plán obce, Integrovaná stratégia rozvoja územia/ Stratégia CLLD pre MAS Stredné Ponitrie

Riziká a ohrozenia pri realizácii uvedených stratégií môžeme rozdeliť nasledovne:

- A. Ekonomické – riziko nedostatku finančných prostriedkov na realizáciu plánovaných opatrení a tým splnenia cieľov a priorít
- B. Sociálne – ohrozenie investície vplyvom nesúhlasného postoja verejnosti k plánovaným zámerom
- C. Technické – ohrozenie investície vplyvom zložitého technického riešenia zámerov v konkrétnej lokalite
- D. Ekologické – riziko negatívneho vplyvu plánovaných zámerov na životné prostredie
- E. Politické – ohrozenie realizácie plánovaných zámerov vplyvom zmeny vedenia obce a následnej zmeny priorít
- F. Ostatné – napr. riziko nenaplnenia kritérií a ukazovateľov v strategických dokumentoch, riziko vzniku neoprávnených výdavkov vplyvom nesprávnej implementácie projektu, riziko pochybenia pri verejnom obstarávaní a i.

A.3.3 Odhad budúceho možného vývoja obce, využívanie jej vnútorného potenciálu a limitov rozvoja

Budúci vývoj obce ovplyvňuje viacero faktorov. Medzi najdôležitejšie faktory patria: poloha obce, demografický vývoj a hospodárstvo obce. Obec Veľké Uherce sa nachádza na hlavných dopravných ťahoch, ide o centrum osídlenia, preto je možné predpokladať jej ďalší rozvoj skôr v oblasti priemyslu, logistických centier a rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, ako v oblasti poľnohospodárstva. Obec si udrží aj v ďalších rokoch pozíciu centrálnej obce, ktorá je atraktívna na bývanie pre ľudí hľadajúcich obec s kvalitnou a dostupnou infraštruktúrou.

Odhad demografického vývoja spočíva v hodnotení doterajšej situácie v obci, pričom možno predpokladať relatívne vyrovnaný počet obyvateľov vzhľadom na doterajšiu situáciu, pričom ide o pozitívny faktor. Obec Veľké Uherce by mohla prispieť k pozitívnemu smerovaniu vývoja počtu obyvateľov a k prilákaniu mladých rodín výstavbou nájomných bytov a podpory IBV, pričom by tak rozšírila možnosti na bývanie v obci.

Jedným z najdôležitejších faktorov rozvoja obce je množstvo pracovných príležitostí pre obyvateľov obce. Región stredného Ponitria je z pohľadu Trenčianskeho kraja jedným z regiónov s najväčšou nezamestnanosťou. Impulzom rozvoja bude vybudovanie rýchlostnej komunikácie R2 zo smeru Trenčín (D1) do Prievidze a ďalej do Zvolena a Košíc. Vďaka lepšej dopravnej dostupnosti sa očakáva prílev investorov do regiónu a tým aj pre prílev pracovných príležitostí. Situácia ohľadom pracovných príležitostí sa mení aj na Hornej Nitre, kde dochádza k úpadku baníctva a hľadajú sa iné možnosti zamestnania (napr. pestovaním plodín pri využití geotermálnej energie). Dôležitým faktorom bude aj ďalší vývoj obuvníckeho priemyslu v Partizánskom, nakoľko najviac ekonomicky aktívnych osôb obce pracuje v odvetviach: výroba kože a kožených výrobkov a obuvi. Na situáciu v regióne bude mať významný vplyv aj plánovaná investícia v oblasti automobilového priemyslu v Nitre, na ktorú môže v celom Ponitří nadviazať množstvo subdodávateľov. V optimálnom prípade všetky plánované zámery a možnosti prispejú v regióne k zlepšeniu situácie na trhu práce.

Z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce 81,18 % odchádza do zamestnania mimo obce. Je preto potrebné zvýšiť počet pracovných príležitostí v obci, ktoré v súčasnosti pokrývajú hlavne maloobchod, výroba kože a kožených výrobkov, verejná správa, vzdelávanie a špecializované stavebné práce. Obec Veľké Uherce má potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, nakoľko sa v obci a jej blízkosti nachádzajú viaceré zaujímavé kultúrne a prírodné pamiatky, chránená krajinná oblasť Ponitrie a obec má bohatú spolkovú činnosť, čo môže taktiež prispieť k prilákaniu návštevníkov na územie Stredného Ponitria.

Čo sa týka celkovej situácii v obci, vďaka využívaniu Európskych investičných a štrukturálnych fondov a rôznych národných dotácií a programov na realizáciu viacerých investičných aktivít by obec mohla byť zaujímavou destináciou nielen pre bývanie, ale aj pre cestovný ruch. Je pravdepodobné, že zlepšením situácie v ponuke práce v obci aj okolí bude počet obyvateľov stabilný aj počas ďalších rokov a Veľké Uherce bude príjemným miestom pre život.

A.3.4 Zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu

Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 158 respondentov, z toho 59 mužov (40,1 %) a 88 žien (59,9 %). Z hľadiska vekovej štruktúry bolo 17,2 % respondentov bolo v rozmedzí 19 – 35 rokov, od 36 – 60 rokov sa zúčastnilo 43,9 % respondentov a nad 60 rokov sa zúčastnilo 38,9 % respondentov. Z hľadiska najvyššie dosiahnutého vzdelania malo najviac osôb ukončené stredné vzdelanie s maturitou (46,8 %), stredné vzdelanie ukončilo 26,6 % a vysokoškolské vzdelanie 20,8 %. Najmenej respondentov malo ukončenú vyššiu odbornú školu (1,9 %). Čo sa týka zamestnania, prevažovali zamestnanci (41,7 %) a dôchodcovia (42,9 %). Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 5 študentov, 7 nezamestnaní, 2 osoby v domácnosti a 10 podnikateľov. S bývaním v obci ako miestom pre život je veľmi spokojných a skôr spokojných 87,6 %, pričom skôr nespokojných je 11,8 % respondentov. Obyvateľom obce sa najviac páči príroda v okolí obce, poloha obce, zeleň v obci, upravené cesty a chodníky, priestor pre obecným úradom, pred hasičskou zbrojnicou. Taktiež sa im páčia kultúrne a turistické aktivity.

Najväčší problém, ktorý by obyvatelia prioritne riešili, ak by boli vo vedení obce, predstavuje úprava priehrady a vybudovanie rekreačného zariadenia na priehrade. Taktiež by chceli rekonštruovať určité cesty a chodníky. K ďalším problémom patria čierne skládky, ďalej sa respondenti vyjadrili, že by privítali výstavbu domova dôchodcov resp. vybudovanie stacionára, výstavbu nájomných bytov, vybudovanie cyklotrasy, doplnenie zelenej infraštruktúry na verejné priestranstvá. Taktiež by občania chceli odstrániť hluk, ktorý spôsobujú zábavy na „Kameni“. Ďalej je podľa nich potrebné dobudovať kanalizáciu, opraviť pamätník II. svetovej vojny, zveľaďovať cintorín. Respondenti by privítali vyčistenie potoka, doplnenie retardérov popri škole, rekonštrukciu materskej školy. Záujem je aj o bankomat a o vybudovanie detského ihriska.

Šance na rozvoj obce vidia obyvatelia v oblasti cestovného ruchu (obnovenie priehrady, vybudovanie cyklotrasy, propagácia a využívanie kaštieľa), v oblasti kultúry a športu (rozvoj umeleckej školy, viac podujatí na ihrisku, vodné športy, ochotnícke divadlo), v oblasti služieb (bankomat, dom dôchodcov, denný stacionár pre starších občanov). Rozvíjať by sa podľa respondentov mala aj technická infraštruktúra (chodník z obce k železnici, oprava miestnych komunikácií a chodníkov, dobudovanie kanalizácie). Najväčšie ohrozenia rozvoja obce vidia obyvatelia v nedostatku finančných prostriedkov, v odchode mladých ľudí z obce, v nedostatku pracovných príležitostí. Taktiež za ohrozenie považujú nezáujem obyvateľov o veci verejné. Ďalej vidia hrozbu v znečisťovaní životného prostredia, v starnutí obyvateľstva, v nezájme o problémy starých ľudí, v zatvorení priehrady, v neochote a nezájme mladých ľudí, v medziľudských vzťahoch.

V rámci služieb považujú občania za nedostatočné obuvnícke služby (50 %), ľuďom chýba predaj z dvora (60,7 %), sklenárstvo (21,4 %), kominár (15,2 %).

Záujem o nájomné bývanie má 35,8 %, o individuálnu bytovú výstavbu má záujem 39 %. Nová IBV by mohla vzniknúť najmä na záhumní (pod Hájom a Lehota), pri materskej škole, za futbalovým ihriskom, pri detskom domove (v bývalej sýpke), medzi Uhercami a Kolačnom. V oblasti kultúrneho života 66,7 % respondentov uviedlo, že obec má dostatočné kultúrne vyžitie. Záujem je o divadlo, kino, majáles v lese, koncerty, tanečné zábavy, cvičenia pre ženy, letné kino, festivaly, rozvoj folklóru a podujatia pre deti. Počet športových areálov považuje za dostatočný 51,9 % obyvateľov, 86,2 % obyvateľov pokladá ich stav za uspokojivý. Obyvatelia by chceli predovšetkým zrekonštruovať súčasné športový areál a opraviť športový areál pri základnej škole. Nové športovisko by podľa nich mohlo

vzniknúť v parku pri kaštieli alebo na priehrade. Chýba im však tenisový kurt, klzisko (zimný štadión), bowling, kúpalisko, jazdenie na konci, horolezecká stena, posilňovňa, cyklotrasa. Detské ihriská považuje za nedostatočné z hľadiska počtu 77,1 % obyvateľov, z hľadiska stavu ich považuje za uspokojujúce 39,7 % respondentov. Nové detské ihrisko by mohlo vzniknúť pri škole a pri materskej škole. Občania odporúčajú rozšíriť súčasné ihrisko.

Dostatok miest na parkovanie uviedlo 57,1 % obyvateľov. Nové parkovacie miesta by mohli vzniknúť pri škole a pri futbalovom ihrisku. Stav cestných komunikácií považuje za neuspokojivý 74,1 % obyvateľov, rekonštrukciu potrebujú najmä cesty: na Záhumní, hlavný ťah na Skýcov, za kaštieľom, cesta od odbočky na Kolačno. Chodníky sú v neuspokojivom stave pre 55,8 % obyvateľov, vybudovať alebo rekonštruovať by sa mali chodníky najmä smerom k železničnej stanici, od zdravotného strediska k priehrade, na Záhumní, ku kostolu, od robotníckeho domu k cintorínu, od fary po družstevný obchod, od poľnohospodárskeho družstva po železničnú stanicu. Autobusové zastávky sú v uspokojivom stave pre 83,3 % opýtaných, pričom 85,7 % respondentov sa vyjadrilo, že ich počet je dostatočný.

Verejné priestranstvá a parky sú v neuspokojivom stave podľa 56,5 % obyvateľov, verejné osvetlenie je uspokojivé pre 86,4 % obyvateľov, rozhlas je v dobrom stave pre 85 % obyvateľov. Na kanalizáciu sa plánuje pripojiť 43,4 % respondentov, pričom 38,9 % respondentov pripojených už je. Ostatní obyvatelia (17,7 %) sa pripojiť na kanalizáciu neplánujú.

Medzi hlavné priority, ktoré by obec mala bezodkladne riešiť, patria cestné komunikácie, detské ihriská, chodníky a bývanie.

Časť B - Strategická časť

Strategická časť obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

Vízia obce:

„Želáme si vytvorenie čistej a modernej vidieckej obce so zachovaním tradícií, s možnosťami pre rozvoj technickej, sociálnej a environmentálnej infraštruktúry v rámci poskytnutia finančných dotácií z fondov EÚ, budovanie dobrých medziľudských vzťahov založených na pravidlách súdržnosti.“

Strategický cieľ:

Strategický cieľ PHSR ako aj špecifické ciele v rámci jednotlivých oblastí vychádzajú z § 3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s aktualizovanou Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá definuje hlavné faktory rozvoja slovenských regiónov, analyzuje regionálne disparity a prognózuje hospodársky vývoj v týchto regiónoch. Táto stratégia, spracovaná v súlade so stratégiou Európa 2020, definuje 5 prioritných oblastí na dosiahnutie cieľa – vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku:

- PO 1 – Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu,
- PO 2 – Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva,
- PO 3 – Štrukturálne zmeny,
- PO 4 – Poznatkovo orientovaná ekonomika,
- PO 5 – Ochrana a tvorba životného prostredia.

Týchto 5 prioritných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja je premietnutých do navrhovaných priorít v stratégii rozvoja obce, pričom sú prispôsobené podmienkam obecnej samosprávy tak, že PO 2 až PO 4 z Národnej stratégie RR sú v PHSR zjednotené do Prioritnej oblasti Hospodárska politika, PO 1 predstavuje v PHSR Prioritnú oblasť Sociálna politika a PO 5 predstavuje oblasť Environmentálna politika.

PHSR obce nadväzujú na prioritné oblasti PHSR TSK nasledovne: konkurencieschopnosť, rozvoj inovácií a podnikateľské prostredie, rozvoj udržateľnej infraštruktúry a nadnárodná a cezhraničná spolupráca sú v PHSR obce v hospodárskej prioritnej oblasti, ľudské zdroje, kvalita verejných služieb a rozvoj vidieka sú v PHSR obce v sociálnej prioritnej oblasti a životné prostredie a obnoviteľné zdroje sú v PHSR obce v environmentálnej prioritnej oblasti.

Pre naplnenie definovanej vízie si teda obec Veľké Uherce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

Prioritná oblasť: Hospodárska

Priorita 1: Rozvoj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu

Priorita 2: Skvalitnenie a rozvoj dopravnej infraštruktúry

Priorita 3: Skvalitnenie a rozvoj technickej infraštruktúry

Priorita 4: Rozvoj partnerskej spolupráce

Hospodárska prioritná oblasť pozostáva zo štyroch priorít: rozvoj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu (podpora malého a stredného podnikania, rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva, podpora samostatne hospodáriacich roľníkov, budovanie turistickej infraštruktúry, podpora miestnych podnikateľov v CR), skvalitnenie a rozvoj dopravnej infraštruktúry (rekonštrukcia miestnych komunikácií, výstavba parkovísk, chodníkov a cyklochodníkov a pod.), skvalitnenie a rozvoj technickej infraštruktúry (plynofikácia, NN sieť, verejné osvetlenie, rozhlas a pod.) a rozvoj partnerskej spolupráce (spolupráca s okolitými obcami, s partnerskými obcami ako aj cezhraničná spolupráca).

Cieľ hospodárskej oblasti:

Rozvíjať potenciál cestovného ruchu a vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry.

Prioritná oblasť: Sociálna

Priorita 5: Rozvoj možností pre bývanie v obci

Priorita 6: Údržba verejných priestorov a efektívna verejná správa

Priorita 7: Rozvoj sociálnej pomoci a zdravotníctva

Priorita 8: Zlepšenie infraštruktúry a kvality vzdelávania a podpora voľnočasových aktivít

Priorita 9: Zachovanie a zveľadenie kultúrneho bohatstva obce

Priorita 10: Rozvoj ľudských zdrojov

Sociálna prioritná oblasť pozostáva zo šiestich rozvojových priorít: rozvoj možností pre bývanie v obci (podpora bytovej výstavby, vysporiadanie pozemkov), efektívna verejná správa a údržba verejných priestorov (rekonštrukcia a údržba verejných priestranstiev, zlepšovanie poskytovaných administratívnych služieb a pod.), rozvoj sociálnej pomoci a zdravotníctva (infraštruktúra zdravotníctva, podpora budovania, príp. rekonštrukcie zariadení občianskej vybavenosti, podpora

sociálnych služieb v obci, sociálna pomoc na komunitnej úrovni a pod.), zlepšenie infraštruktúry a kvality vzdelávania a podpora voľnočasových aktivít (zlepšenie podmienok vzdelávania v MŠ, v ZŠ, výstavba/rekonštrukcia školských a športových zariadení, podpora športových podujatí a telies), zachovanie a zveľadenie kultúrneho bohatstva obce (obnova kultúrnych pamiatok, podpora kultúrnych podujatí a organizácií pôsobiacich v oblasti kultúry) a rozvoj ľudských zdrojov (vzdelávanie zamestnancov samosprávy a podpora zamestnanosti).

Cieľ sociálnej oblasti:

Zvyšovať kvalitu ľudských zdrojov, zabezpečiť starostlivosť o občanov odkázaných na sociálnu službu a dostupnú a kvalitnú základnú zdravotnú starostlivosť, podporiť vzdelávaciu infraštruktúru, skvalitňovanie verejných služieb, zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky pre bývanie a spoločenské vyžitie a zachovanie kultúrneho dedičstva.

Prioritná oblasť: Environmentálna

Priorita 11: Rozvoj vodného hospodárstva

Priorita 12: Odpadové hospodárstvo

Priorita 13: Ochrana životného prostredia

Environmentálna prioritná oblasť pozostáva z troch rozvojových priorít: rozvoj vodného hospodárstva (vybudovanie kanalizácie, rekonštrukcia vodovodu a pod.), odpadové hospodárstvo (skvalitňovanie triedeného zberu odpadov a boj proti čiernym skládkam) a ochrana životného prostredia a majetku (ochrana zložiek životného prostredia, budovanie protipovodňových opatrení a pod.).

Cieľ environmentálnej oblasti:

Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie a podporovať trvalo udržateľný rozvoj.

Časť C – Programová časť

Programová (plánovacia) časť obsahuje zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike na úroveň opatrení a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami projektov.

C.1 Hospodárska prioritná oblasť

Priorita 1: Rozvoj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti v obci	Spracovanie stratégie podpory podnikania a zvýšenia informovanosti o možnostiach podpory zo strany obce, VUC, štátu, EÚ
	Komunikácia s hlavnými sociálno-ekonomickými partnermi pri koordinácii rozvojových aktivít a projektov obce
	Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselných zón v obci – príprava a realizácia infraštruktúry
	Vymedzenie prenajímateľných priestorov pre potrebné služby a remeselné dielne
	Rekonštrukcia a revitalizácia starých priemyselných zón v obci
	Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce
	Podpora tradičných odvetví a zavádzanie nových technológií
1.2 Rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	Podpora poľnohospodárov a samostatne hospodáriacich roľníkov, podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty
1.3 Rozvoj cestovného ruchu	Značenie a tvorba cykloturistických trás, náučných chodníkov, turistických chodníkov, tvorba atraktívnych a odpočinkových miest na týchto trasách
	Výstavba pamätnej izby
	Dostupnosť a propagácia prírodných a historických pamiatok v obci
	Budovanie remeselných dvorov
	Podpora vytvárania nových atraktivít v obci
	Tvorba a spracovanie kvalitných propagačných materiálov
	Prepojenie obce so subjektami cestovného ruchu a agroturistiky
	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklór, hudba, pôvodný odev) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu)
	Spracovanie kalendára podujatí
Uzavretie dohôd s podnikateľmi v CR a podporovanie ich aktivít	

Priorita 2: Skvalitnenie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Zlepšenie dostupnosti obyvateľov obce za prácou a službami do najbližších miest	Rekonštrukcia ciest I., II. a III. triedy na území katastra obce
2.2 Zlepšenie kvality dopravnej infraštruktúry v obci	Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií
	Výstavba a rekonštrukcia chodníkov v obci
	Rekonštrukcia zastávok SAD
	Výstavba a rekonštrukcia parkovísk
	Značenie ciest, chodníkov, ulíc
2.3 Zlepšenie infraštruktúry pre nemotorovú dopravu	Rekonštrukcia lávok a mostov
2.3 Zlepšenie infraštruktúry pre nemotorovú dopravu	Budovanie cyklotrás
Priorita 3: Skvalitnenie a rozvoj technickej infraštruktúry	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Podpora bezpečnosti a úspory energií v obci	Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia
	Vybudovanie kamerového systému v obci
	Rekonštrukcia a výstavba verejného rozhlasu
3.2 Rozvoj technickej infraštruktúry	Výstavba/rekonštrukcia plynovodu, zavedenie plynofikácie do nových častí
	Realizácia vysokorychlostného internetu v obci
Priorita 4: Rozvoj partnerskej spolupráce	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
4.1 Rozvoj medzinárodnej spolupráce	Aktivity, workshopy a podujatia zamerané na výmenu skúseností
4.2 Rozvoj spolupráce na úrovni regiónu	Aktivity zamerané na rozvoj spolupráce medzi súkromným a verejným sektorom v obci aj v regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

C.2 Sociálna prioritná oblasť

Priorita 5: Rozvoj možností pre bývanie v obci	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
5.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj bývania v obci	Výstavba nájomných bytov
	Podpora a budovanie IBV
5.2 Podpora existujúcich bytových jednotiek	Rekonštrukcia nájomných bytov
Priorita 6: Údržba verejných priestorov a efektívna verejná správa	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
6.1 Estetické verejné priestranstvá	Rekonštrukcia/vybudovanie námestia
	Vybudovanie oddychových zón so zelenou infraštruktúrou
	Výstavba amfiteátra
	Vybudovanie detského ihriska

	Vybudovanie trhoviska/trhových miest
6.2 Zmodernizované verejné budovy	Rekonštrukcia obecného úradu
	Rekonštrukcia domu smútku
	Rekonštrukcia a rozširovanie obecného cintorína
	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice
	Rekonštrukcia kultúrneho domu
	Rekonštrukcia/zriadenie obecnej knižnice
6.3 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom	Projekt elektronizácie služieb verejnej správy
	Aktualizácia/tvorba rozvojových dokumentov: program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a územného plánu obce
Priorita 7: Rozvoj sociálnej pomoci a zdravotníctva	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
7.1 Kvalitná zdravotná starostlivosť a vybavená zdravotnícka infraštruktúra	Podpora poskytovania kvalitnej zdravotnej starostlivosti
	Rekonštrukcia zdravotného strediska
7.2 Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov	Zriadenie/rekonštrukcia zariadenia poskytujúce opatrovateľské služby
	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie služieb, zvýšenie kvality poskytovaných služieb
	Podpora klubov pre seniorov, podpora aktivít pre matky s deťmi, podpora trávenia voľného času detí a mládeže
	Podpora imobilných a zdravotne postihnutých občanov
Priorita 8: Zlepšenie infraštruktúry a kvality vzdelávania a podpora voľnočasových aktivít	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
8.1 Rozvoj a podpora školstva	Rekonštrukcia Materskej školy
	Rekonštrukcia Základnej školy
	Podpora vzdelávacích projektov v MŠ, ZŠ
8.2 Podpora voľnočasových aktivít	Rekonštrukcia futbalového ihriska
	Výstavba multifunkčného športového areálu
	Podpora spolkov, združení a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti športu
Priorita 9: Zachovanie a zveľadenie kultúrneho bohatstva obce	
9.1 Ochrana kultúrnych pamiatok	Rekonštrukcia a obnova kultúrnych a historických pamiatok
9.2 Uchovanie a rozvíjanie zvykov a tradícií	Organizovanie podujatí a zachovanie ľudových tradícií
	Podpora spolkov, združení a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti kultúry
	Spracovanie histórie obce, vytvorenie monografie obce
Priorita 10: Rozvoj ľudských zdrojov	
10.1 Vzdelávanie zamestnancov samospráv a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti	Podpora vzdelávacích projektov v MŠ, ZŠ, zamestnancov na obecnom úrade
10.2 Podpora zamestnanosti	Podpora zamestnanosti pre obyvateľov obce, vrátane znevýhodnených skupín občanov

Zdroj: Vlastné spracovanie

C.3 Environmentálna prioritná oblasť

Priorita 11: Rozvoj vodného hospodárstva	
11.1 Zabezpečenie dostatočného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou	Rekonštrukcia vodovodu
11.2 Zabezpečenie environmentálneho odvádzania odpadových vôd	Vybudovanie kanalizácie a ČOV v obci
Priorita 12: Odpadové hospodárstvo	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
12.1 Podpora účinného a ekologického systému odpadového hospodárstva	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
	Modernizácia/vybudovanie zberného dvora v obci
	Projekt osvetu, vzdelávania a propagácie separovaného zberu odpadu
	Spracovanie biologického odpadu a zriadenie kompostoviska
Priorita 13: Ochrana životného prostredia	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
13.1 Ochrana zložiek životného prostredia	Ochrana vody, pôdy, ovzdušia
	Využívanie alternatívnych zdrojov energie
	Likvidácia čiernych skládok
	Zlepšenie energetickej efektivity verejných budov
13.2 Skvalitnenie životného prostredia	Ochrana prírodných pamiatok, rezervácií a úkazov
	Revitalizácia zanedbaných budov a plôch v obci, verejných priestranstiev
13.3 Ochrana obyvateľov pred ničivým pôsobením prírodných živlov	Protipovodňové opatrenia – priekopy, odrážky, hrádzky, úprava brehov potoka, výstavba odvodňovacích priekop a kanálov
	Protipožiarne opatrenia
	Osveta v rámci krízového stavu pri živelných pohromách

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť D – Realizačná časť

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR,
- akčný plán.

D.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenia realizácie PHSR

Kompetencie obce v oblasti regionálneho rozvoja vymedzuje zákon o podpore regionálneho rozvoja č.309/2014 Z.z., § 12 nasledovne:

Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja

- a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí, pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení a zabezpečuje súlad programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,
- c) spolupracuje s vyšším územným celkom, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii programu rozvoja vyššieho územného celku a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku program rozvoja obce,
- d) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,
- e) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- f) spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- g) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

Na základe uvedeného bude obec Veľké Uherce zabezpečovať a koordinovať realizáciu PHSR obce prostredníctvom zodpovedných pracovníkov na Obecnom úrade, ktorí budú mať uvedenú činnosť v pracovnej náplni. Aktivity, kde hlavným realizátorom bude obec, budú zabezpečované vlastnými zdrojmi (pracovníkmi Obecného úradu, prípadne inými obyvateľmi obce) alebo prostredníctvom externých dodávateľov vybraných cez proces obstarávania, v zmysle platného zákona o verejnom

obstarávaní. Obecný úrad disponuje kvalifikovanými pracovníkmi so skúsenosťami s realizáciou aktivít po organizačnej, finančnej či technickej stránke. Aktivity, ktoré budú realizované inými subjektmi (podnikateľmi, organizáciami v obci alebo mimo obce), budú pracovníkmi obecného úradu monitorované. Minimálne jedenkrát ročne bude starosta obce predkladať Obecnému zastupiteľstvu správu o monitorovaní a hodnotení PHSR.

D.2 Vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce

Ide o naplánovanie realizácie PHSR formou akčného plánu. Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít, súvisiacich s rozvojom obce, v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú výšku financovania.

Formulár: Akčný plán

Hospodárska oblasť

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie v EUR	Možný zdroj financovania
Opatrenie: 1.1 Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti v obci				
Spracovanie stratégie podpory podnikania a zvýšenia informovanosti o možnostiach podpory zo strany obce, VUC, štátu, EÚ	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	5 000	VÚC, INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Komunikácia s hlavnými sociálno-ekonomickými partnermi pri koordinácii rozvojových aktivít a projektov obce	Od roku 2016 priebežne	Obec	4 000	VÚC, INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselných zón v obci – príprava a realizácia infraštruktúry	Od roku 2016 priebežne	Obec	100 000	ŠF EÚ, rozpočet obce
Vymedzenie prenajímateľných priestorov pre potrebné služby a remeselné dielne	Od roku 2016 podľa potreby	Obec, remeselníci	50 000	IROP, rozpočet obce
Rekonštrukcia a revitalizácia starých priemyselných zón v obci	Od roku 2016 podľa potreby	Obec, podnikateľské subjekty	30 000	IROP, rozpočet obce
Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce	Od roku 2016 priebežne	Obec, malí a strední podnikatelia	10 000	IROP, rozpočet obce

Podpora tradičných odvetví a zavádzanie nových technológií	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka, rozpočet obce
Opatrenie: 1.2 Rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva				
Podpora poľnohospodárov a samostatne hospodáriacich roľníkov, podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty	Od roku 2016 priebežne	Obec, urbárske spoločenstvá, poľnohospodári, SHR	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 1.3 Rozvoj cestovného ruchu				
Značenie a tvorba cykloturistických trás, náučných chodníkov, turistických chodníkov, tvorba atraktívnych a odpočinkových miest na týchto trasách	Od roku 2016 priebežne	Obec, záujmové združenia, turistické spolky	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Výstavba pamätnej izby	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Dostupnosť a propagácia prírodných a historických pamiatok v obci	Od roku 2016 priebežne	Obec	30 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Budovanie remeselných dvorov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Podpora vytvárania nových atraktivít v obci	Od roku 2016 priebežne	Obec	100 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Tvorba a spracovanie kvalitných propagačných materiálov	Od roku 2016 priebežne	Obec	30 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Prepojenie obce so subjektami cestovného ruchu a agroturistiky	Od roku 2016 podľa potreby	Obec, subjekty CR a agroturistiky	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklór, hudba, pôvodný odev) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu)	Od roku 2016 priebežne	Obec	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Spracovanie kalendára podujatí	Od roku 2016 priebežne	Obec	5 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce

Uzavretie dohôd s podnikateľmi v CR a podporovanie ich aktivít	Od roku 2016 podľa potreby	Obec, subjekty CR a agroturistiky	5 000	PRV (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Opatrenie: 2.1 Zlepšenie dostupnosti obyvateľov obce za prácou a službami do najbližších miest				
Rekonštrukcia ciest I., II. a III. triedy na území katastra obce	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	IROP, VÚC, rozpočet obce
Opatrenie: 2.2 Zlepšenie kvality dopravnej infraštruktúry v obci				
Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	200 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Výstavba a rekonštrukcia chodníkov v obci	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	200 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia zastávok SAD	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), IROP (CLLD), rozpočet obce
Výstavba a rekonštrukcia parkovísk	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	100 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), IROP (CLLD), rozpočet obce
Značenie ciest, chodníkov, ulíc	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia lávok a mostov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	40 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 2.3 Zlepšenie infraštruktúry pre nemotorovú dopravu				
Budovanie cyklotrás	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Opatrenie: 3.1 Podpora bezpečnosti a úspory energií v obci				
Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	380 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), IROP (CLLD), rozpočet obce
Vybudovanie kamerového systému v obci	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	Ministerstvo vnútra, IROP, rozpočet obce
Rekonštrukcia a výstavba verejného rozhlasu	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), IROP (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 3.2 Rozvoj technickej infraštruktúry				

Výstavba/rekonštrukcia plynovodu, zavedenie plynifikácie do nových častí	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	30 000	IROP (CLLD), rozpočet obce
Realizácia vysokorychlostného internetu v obci	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	IROP (CLLD), Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 4.1 Rozvoj medzinárodnej spolupráce				
Aktivity, workshopy a podujatia zamerané na výmenu skúseností	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Opatrenie: 4.2 Rozvoj spolupráce na úrovni regiónu				
Aktivity zamerané na rozvoj spolupráce medzi súkromným a verejným sektorom v obci aj v regióne	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

Sociálna oblasť

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)	Možný zdroj financovania
Opatrenie: 5.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj bývania v obci				
Výstavba nájomných bytov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	650 000	Štátny fond rozvoja bývania, rozpočet obce
Podpora a budovanie IBV	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	500 000	Štátny fond rozvoja bývania, rozpočet obce
Opatrenie: 5.2 Podpora existujúcich bytových jednotiek				
Rekonštrukcia nájomných bytov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Štátny fond rozvoja bývania, rozpočet obce
Opatrenie: 6.1 Estetické verejné priestranstvá				
Rekonštrukcia/vybudovanie námestia	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Vybudovanie oddychových zón so zelenou infraštruktúrou	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	70 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce

Výstavba amfiteátra	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Vybudovanie detského ihriska	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	30 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Vybudovanie trhoviska/trhových miest	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 6.2 Zmodernizované verejné budovy				
Rekonštrukcia obecného úradu	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	IROP, Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia domu smútku	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia a rozširovanie obecného cintorína	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	5 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia kultúrneho domu	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	300 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia/zriadenie obecnej knižnice	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 6.3 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom				
Projekt elektronizácie služieb verejnej správy	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	Ministerstvo vnútra, rozpočet obce
Aktualizácia/tvorba rozvojových dokumentov: program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a územného plánu obce	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	10 000	VÚC, rozpočet obce
Opatrenie: 7. 1 Kvalitná zdravotná starostlivosť a vybavená zdravotnícka infraštruktúra				
Podpora poskytovania kvalitnej zdravotnej starostlivosti	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Rekonštrukcia zdravotného strediska	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce

Opatrenie: 7.2 Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov				
Zriadenie/rekonštrukcia zariadenia poskytujúce opatrovateľské služby	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	100 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie služieb, zvýšenie kvality poskytovaných služieb	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Podpora klubov pre seniorov, podpora aktivít pre matky s deťmi, podpora trávenia voľného času detí a mládeže	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Podpora imobilných a zdravotne postihnutých občanov	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 8.1 Rozvoj a podpora školstva				
Rekonštrukcia Materskej školy	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	100 000	IROP, rozpočet obce
Rekonštrukcia Základnej školy a Školskej jedálne-družiny	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	200 000	IROP, rozpočet obce
Podpora vzdelávacích projektov v MŠ, ZŠ	Od roku 2016 priebežne	Obec	50 000	IROP, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 8.2 Podpora voľnočasových aktivít				
Rekonštrukcia futbalového ihriska	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	30 000	IROP, Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Výstavba multifunkčného športového areálu	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	70 000	IROP, Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Podpora spolkov, združení a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti športu	Od roku 2016 priebežne	Obec, športové kluby a spolky	20 000	IROP, Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Opatrenie: 9.1 Ochrana kultúrnych pamiatok				
Rekonštrukcia a obnova kultúrnych a historických pamiatok	Od roku 2016 podľa potreby	Obec, občianske združenia	50 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Opatrenie: 9.2 Uchovanie a rozvíjanie zvykov a tradícií				

Organizovanie podujatí a zachovanie ľudových tradícií	Od roku 2016 priebežne	Obec, občianske združenia	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Podpora spolkov, združení a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti kultúry	Od roku 2016 priebežne	Obec, občianske združenia	30 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), rozpočet obce
Spracovanie histórie obce, vytvorenie monografie obce	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	20 000	Program rozvoja vidieka (CLLD), INTERREG IVC SR-ČR, rozpočet obce
Opatrenie: 10.1 Vzdelávanie zamestnancov samospráv a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti				
Podpora vzdelávacích projektov v MŠ, ZŠ, zamestnancov na obecnom úrade	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	30 000	OP ĽZ, rozpočet obce
Opatrenie: 10.2 Podpora zamestnanosti				
Po zamestnanosti pre obyvateľov obce vrátane znevýhodnených skupín občanov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	30 000	OP ĽZ, rozpočet obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

Environmentálna oblasť

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)	Možný zdroj financovania
Opatrenie: 11.1 Zabezpečenie dostatočného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou				
Rekonštrukcia vodovodu	Od roku 2016 priebežne	Obec, vodárenská spoločnosť	100 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 11.2 Zabezpečenie environmentálneho odvádzania odpadových vôd				
Vybudovanie kanalizácie a ČOV v obci	Od roku 2016 priebežne	Obec	1 000 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 12.1 Podpora účinného a ekologického systému odpadového hospodárstva				
Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom	Od roku 2016 priebežne	Obec	30 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Modernizácia/vybudovanie zberného dvora v obci	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce

Projekt osvetly, vzdelávania a propagácie separovaného zberu odpadu	Od roku 2016 priebežne	Obec	10 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Spracovanie biologického odpadu a zriadenie kompostoviska	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	100 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 13.1 Ochrana zložiek životného prostredia				
Ochrana vody, pôdy, ovzdušia	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Využívanie alternatívnych zdrojov energie	Od roku 2016 priebežne	Obec	30 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Likvidácia čiernych skládok	Od roku 2016 priebežne	Obec	20 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Zlepšenie energetickej efektivity verejných budov	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	300 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 13.2 Skvalitnenie životného prostredia				
Ochrana prírodných pamiatok, rezervácií a úkazov	Od roku 2016 priebežne	Obec	10 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Revitalizácia zanedbaných budov a plôch v obci, verejných priestranstiev	Od roku 2016 podľa potreby	Obec	50 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Opatrenie: 13.3 Ochrana obyvateľov pred ničivým pôsobením prírodných živlov				
Protipovodňové opatrenia – priekopy, odrážky, hrádzky, úprava brehov potoka, výstavba odvodňovacích priekop a kanálov	Od roku 2016 priebežne	Obec	50 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Protipožiarne opatrenia	Od roku 2016 priebežne	Obec	30 000	IROP, Envirofond, Štátny rozpočet, rozpočet obce
Osveta v rámci krízového stavu pri živelných pohromách	Od roku 2016 priebežne	Obec	5 000	IROP, Envirofond,

				Štátny rozpočet, rozpočet obce
--	--	--	--	-----------------------------------

Zdroj: vlastné spracovanie

Prioritné aktivity, ktoré obec plánuje realizovať v období rokov 2016-2017, sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 28: Zoznam prioritne plánovaných projektových zámerov na roky 2016-2017:

Aktivita
Výstavba nájomných bytov
Zníženie energetickej náročnosti budovy Školskej jedálne-družiny
Zníženie energetickej náročnosti budovy Kultúrneho domu
Zníženie energetickej náročnosti budovy Materskej školy
Zníženie energetickej náročnosti budovy Zdravotného strediska
Zriadenie domova dôchodcov
Vodovodné potrubie na Záhumní
Rekonštrukcia cestného telesa na Záhumní
Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci
Vodovodné potrubie na hlavnej ceste
Výstavba tenisového ihriska v obci za účelom skvalitnenia poskytovania športových služieb
Vybudovanie cyklochodníka – spojnice medzi obcou a železničnou stanicou
Vybudovanie detského ihriska pre obyvateľov obce Veľké Uherce

Zdroj: vlastné spracovanie, OcÚ Veľké Uherce

D.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce

Táto časť pojednáva o monitorovaní a hodnotení plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov. Aby boli jednotlivé projektové zábery programového dokumentu obce realizované v súlade s princípmi efektívnosti a účinnosti vynakladania finančných prostriedkov je potrebné na úrovni obce monitorovať celkový proces implementácie stratégie a navrhovať, v prípade potreby, zmeny v realizácii strategických plánov, ich doplnenie, prípadne prípravu nových dokumentov potrebných pre napĺňanie globálneho cieľa obce.

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov v úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľké Uherce na roky 2015-2022 nasledovné strategické dokumenty:

- Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja

- Stratégia rozvoja konkurencie schopnosti Slovenska do roku 2010
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja.
- Územný plán obce Veľké Uherce

Obecné zastupiteľstvo obce Veľké Uherce bude na svojich stretnutiach jedenkrát ročne prehodnocovať plnenie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce. Podklady k hodnoteniu plnenia akčného plánu bude pripravovať starosta obce so zamestnancami Obecného úradu.

V rámci monitorovania plnenia akčného plánu, prípadne aktualizácie akčného plánu obec raz ročne získa a spracuje informácie o pripravovaných a realizovaných aktivitách v rámci realizácie PHSR obce a získa a vyhodnotí pripomienky úradu, poslancov a verejnosti týkajúce sa aktualizácie akčného plánu, zvyčajne do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok.

V rámci hodnotenia plnenia PHSR obec každoročne vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dosahy realizovaných opatrení za predošlý rok na základe merateľných ukazovateľov, ktoré budú výsledkom realizovaných aktivít a projektov. Výsledné hodnotenie, ktoré bude obsahovať plnenie PHSR podľa jednotlivých opatrení a priorít, zašle obec Veľké Uherce do 31.5. na Trenčiansky samosprávny kraj podľa zákona o RR.

V prípade potreby môže obec uskutočniť aktualizáciu PHSR (spravidla sa robí každé 3 – 4 roky), pričom aktualizovaný dokument musí schváliť zastupiteľstvo obce.

Tabuľka č. 29: Merateľné ukazovatele podľa jednotlivých opatrení

Opatrenie	Ukazovatele	Merateľná jednotka	Cieľová hodnota (rok 2022)
1.1 Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti v obci	Novovzniknuté podnikateľské subjekty	počet	15
	Nové pracovné miesta	počet	30
1.2 Rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	Podpora poľnohospodári, SHR a subjekty lesného hospodárstva	počet	5
1.3 Rozvoj cestovného ruchu	Vyznačené cyklotrasy, náučné chodníky, turistické trasy	počet	3
	Novovybudované odpočinkové a atraktívne miesta	počet	3
	Počet nových služieb a produktov CR	počet	4
2.1 Zlepšenie dostupnosti obyvateľov obce za prácou a službami do najbližších miest	počet km rekonštruovaných ciest I. a II. triedy	km	5

2.2 Zlepšenie kvality dopravnej infraštruktúry v obci	Zrekonštruované miestne komunikácie	km	1
	Nové miestne komunikácie	km	0,5
	Zrekonštruované chodníky	km	1
	Nové chodníky	km	0,5
	Zrekonštruované mosty a lávky	počet	2
2.3 Zlepšenie infraštruktúry pre nemotorovú dopravu	Vybudované cyklotrasy	km	5
3.1 Podpora bezpečnosti a úspory energií v obci	Novoinštalované úsporné svietidlá	% pokrytia	100
	Novoinštalované reprosústavy	% pokrytia	100
3.2 Rozvoj technickej infraštruktúry	Pokrytie obce vysokorýchlostným internetom	% pokrytia	100
4.1 Rozvoj medzinárodnej spolupráce	Medzinárodné workshopy zamerané na výmenu skúseností	počet	5
4.2 Rozvoj spolupráce na úrovni regiónu	Aktivity na podporu regionálnej spolupráce	počet	10
5.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj bývania v obci	Upravené plochy pre IBV	m ²	10 000
5.2 Podpora existujúcich bytových jednotiek	Rekonštruované obecné nájomné bytové domy	počet	2
6.1 Estetické verejné priestranstvá	Zrekonštruované plochy verejných priestranstiev	m ²	10
	Novovybudované verejné priestranstvá s prvkami zelenej infraštruktúry	počet	2
	Trhovisko	počet	1
	Detské ihrisko	počet	2
6.2 Zmodernizované verejné budovy	Zrekonštruované verejné budovy	počet	5
6.3 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom	Využívanie verejných služieb	%	100
7.1 Kvalitná zdravotná starostlivosť a vybavená zdravotnícka infraštruktúra	Novovzniknuté služby v zdravotníctve	počet	2
	Rekonštruované budovy poskytujúce zdravotnú starostlivosť	počet	1
7.2 Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov	Podporené osoby odkázané na sociálnu službu so zabezpečenou starostlivosťou na komunitnej úrovni	počet	200
8.1 Rozvoj a podpora školstva	Zrekonštruované objekty určené na vzdelávanie	počet	2
	Vzdelávacie projekty	počet	2

8.2 Podpora voľnočasových aktivít	Novovybudované voľnočasové možnosti (ihriská a pod.)	počet	2
9.1 Ochrana kultúrnych pamiatok	Rekonštruované a/alebo obnovené budovy kultúrnych pamiatok	počet	2
9.2 Uchovanie a rozvíjanie zvykov a tradícií	Podujatia zamerané na zachovanie tradícií	počet	10
	Návštevnosť podujatí	%	100
10.1 Vzdelávanie zamestnancov samospráv a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti	Vzdelávacie projekty pre zamestnancov samosprávy a podnikateľov	počet	4
10.2 Podpora zamestnanosti	Počet zamestnaných obyvateľov cez samosprávne aktivity	počet	2
11.1 Zabezpečenie dostatočného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou	Dĺžka zrekonštruovaného vodovodu	km	5
11.2 Zabezpečenie environmentálneho odvádzania odpadových vôd	Domácnosti napojené na kanalizáciu	%	100
12.1 Podpora účinného a ekologického systému odpadového hospodárstva	Projekt osvetvy, vzdelávania a propagácie separovaného zberu odpadu	počet	7
13.1 Ochrana zložiek životného prostredia	Odstránené čierne skládky	počet	2
	Domácnosti využívajúce alternatívne zdroje energie	počet	20
	Verejné budovy s efektívnejším energetickým hospodárstvom	počet	3
13.2 Skvalitnenie životného prostredia	Revitalizované a upravené zanedbané budovy a plochy	počet	2
13.3 Ochrana obyvateľov pred ničivým pôsobením prírodných živlov	Vybudované protipovodňové a protipožiarne opatrenia	počet	2

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť E – Finančná časť

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce/VÚC,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

E.1 Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Zdroje financovania na zabezpečenie realizácie PHSR definuje zákon o regionálnom rozvoji č. 309/2014 Z. z. v paragrafe 4, kde sú uvedené zdroje na podporu regionálneho rozvoja:

(1) Regionálny rozvoj sa financuje

- a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
- b) zo štátnych účelových fondov,
- c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
- d) z rozpočtov obcí,
- e) z prostriedkov fyzických osôb,
- f) z prostriedkov právnických osôb,
- g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

(2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

Finančné prostriedky z fondov Európskej únie na roky 2014-2020 sú rozdelené do viacerých programov:

- Operačný program Výskum a inovácie
- Operačný program Ľudské zdroje
- Integrovaný regionálny operačný program
- Operačný program Kvalita životného prostredia
- Operačný program Integrovaná infraštruktúra
- Operačný program Efektívna verejná správa
- Program rozvoja vidieka SR
- INTERREG IVC

Okrem uvedených fondov je možné využívať aj ďalšie programy EÚ. Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

Formulár: Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	Spolu v EUR
I. Hospodárska oblasť	1 789 000,00
II. Sociálna oblasť	2 605 000,00
III. Environmentálna oblasť	1 805 000,00

Zdroj: vlastné spracovanie

E.2 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár: Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Opatrenie	EÚ + štát v EUR	Obec v EUR	Celkové náklady v EUR
1.1 Podpora podnikateľov a zvýšenie zamestnanosti v obci	197 100,00	21 900,00	219 000,00
1.2 Rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	45 000,00	5 000,00	50 000,00
1.3 Rozvoj cestovného ruchu	261 000,00	29 000,00	290 000,00
2.1 Zlepšenie dostupnosti obyvateľov obce za prácou a službami do najbližších miest	45 000,00	5 000,00	50 000,00
2.2 Zlepšenie kvality dopravnej infraštruktúry v obci	513 000,00	57 000,00	570 000,00
2.3 Zlepšenie infraštruktúry pre nemotorovú dopravu	45 000,00	5 000,00	50 000,00
3.1 Podpora bezpečnosti a úspory energií v obci	432 000,00	48 000,00	480 000,00
3.2 Rozvoj technickej infraštruktúry	36 000,00	4 000,00	40 000,00
4.1 Rozvoj medzinárodnej spolupráce	18 000,00	2 000,00	20 000,00
4.2 Rozvoj spolupráce na úrovni regiónu	18 000,00	2 000,00	20 000,00
5.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj bývania v obci	1 092 500,00	57 500,00	1 150 000,00
5.2 Podpora existujúcich bytových jednotiek	18 000,00	2 000,00	20 000,00
6.1 Estetické verejné priestranstvá	162 000,00	18 000,00	180 000,00
6.2 Zmodernizované verejné budovy	319 500,00	35 500,00	355 000,00
6.3 Skvalitnenie verejných služieb poskytovaných občanom	18 000,00	2 000,00	20 000,00
7.1 Kvalitná zdravotná starostlivosť a vybavená zdravotnícka infraštruktúra	63 000,00	7 000,00	70 000,00
7.2 Komplexná starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov	144 000,00	16 000,00	160 000,00
8.1 Rozvoj a podpora školstva	315 000,00	35 000,00	350 000,00
8.2 Podpora voľnočasových aktivít	108 000,00	12 000,00	120 000,00
9.1 Ochrana kultúrnych pamiatok	45 000,00	5 000,00	50 000,00
9.2 Uchovanie a rozvíjanie zvykov a tradícií	63 000,00	7 000,00	70 000,00
10.1 Vzdelávanie zamestnancov samospráv a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti	27 000,00	3 000,00	30 000,00
10.2 Podpora zamestnanosti	27 000,00	3 000,00	30 000,00

11.1 Zabezpečenie dostatočného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou	90 000,00	10 000,00	100 000,00
11.2 Zabezpečenie environmentálneho odvádzania odpadových vôd	950 000,00	50 000,00	1 000 000,00
12.1 Podpora účinného a ekologického systému odpadového hospodárstva	171 000,00	19 000,00	190 000,00
13.1 Ochrana zložiek životného prostredia	333 000,00	37 000,00	370 000,00
13.2 Skvalitnenie životného prostredia	54 000,00	6 000,00	60 000,00
13.3 Ochrana obyvateľov pred ničivým pôsobením prírodných živlov	76 500,00	8 500,00	85 000,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Záver

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Uherce na roky 2015 – 2022</p> <p>Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p>Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov.</p> <p>Obdobie spracovania: Dokument bol spracovaný v mesiacoch jún – november 2015.</p> <p>Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 3 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p>Pracovné skupiny: pracovná skupina mala 5 členov a konali sa 2 pracovné zasadnutia</p> <p>Autor dokumentu: MVL Štefánek, s.r.o.</p> <p>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť bola vyzývaná participovať na procese spracovania PHSR prostredníctvom web stránky obce, obecného rozhlasu a osobným podaním. Jej názory boli zozbierané formou dotazníkového prieskumu.</p>
Prerokovanie	<p>Prerokovanie v orgánoch samosprávy: 11.12.2015</p> <p>Verejné pripomienkovanie: 11.12.2015</p>
Schválenie	<p>Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Uherce na roky 2015 – 2022“.</p>

Prílohy PHSR

Príloha č. 1 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva)

Príloha č. 2 – Zoznam skratiek použitých v PHSR

Príloha č. 3 – Formulár č. A 4 - Evidencia podnikateľských subjektov Veľké Uherce

Príloha č. 4 – Formulár č. A 5 - Evidencia mimovládnych organizácií Veľké Uherce

Príloha č. 5 – Formulár č. Ú 6 - Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Príloha č. 6 – Bytový a domový fond v obci Veľké Uherce za rok 2011

Príloha č. 7 – Odvetvia ekonomickej činnosti v obci Veľké Uherce za rok 2011